



Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig

Papur Tystiolaeth ar Gyllideb
Ddrafft 2026-27 – Prif Grŵp
Gwariant yr Economi, Ynni a
Chynllunio

26/11/2025

Mae'r papur hwn yn rhoi gwybodaeth am gynigion cyllideb Prif Grŵp Gwariant (MEG) yr Economi, Ynni a Chynllunio, sy'n berthnasol i'r Pwyllgor hwn, fel yr amlinellir yng Nghyllideb Ddrafft 2026-27 a gyhoeddwyd ar 3 Tachwedd. Mae hefyd yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am feysydd sydd o ddiddordeb penodol i'r Pwyllgor. Bydd y Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol yn craffu ar y gweithgarwch Diwylliant, Celfyddydau a Chwaraeon ar 19 Tachwedd. Yn ogystal, mae'r cyllidebau ar gyfer Prentisiaethau, Cyflogaeth, Sgiliau a Phartneriaeth Gymdeithasol wedi'u cynnwys yn y dystiolaeth a ddarparwyd i'r Pwyllgor hwn gan y Gweinidog dros Ddiwylliant, Sgiliau a Phartneriaeth Gymdeithasol, felly nid yw'r dystiolaeth hon yn cynnwys y cyllidebau hyn i osgoi dyblygu.

Cynnwys

Cyflwyno'r Gyllideb	4
Dadansoddiad o Gyllideb Ddrafft 2026-27	4
Sylfaen Dystiolaeth ar gyfer Penderfyniadau ynghylch y Gyllideb	6
Disgrifiad o Bolisiâu a Rhaglenni yn ôl Llinell Wariant yn y Gyllideb	6
Y Broses ar gyfer Monitro Cyllidebau	6
Adroddiadau Gwerthuso	7
Blaenoriaeth y Prif Weinidog a'r Pedair Blaenoriaeth mewn Cenhadaeth Economaidd	8
Effaith Cynnydd mewn Costau Byw a Chostau Gwneud Busnes	10
Goblygiadau sy'n ymwneud â'r Cyfnod Pontio o'r UE	11
Rhoi'r Ddeddfwriaeth ar Waith	12
Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015	12
Cydraddoldeb, Cynaliadwyedd a'r Gymraeg – Asesiadau Effaith ar y Gymraeg	13
Effaith Amddifadedd a Thlodi	15
Newidiadau Demograffig – Poblogaeth sy'n Heneiddio	17
Gwariant Ataliol a Gwerth am Arian	17
Llinellau Gwariant Unigol yn y Gyllideb	19
Meysydd Penodol	19
Yr Economi	19
Ymchwil, Datblygu ac Arloesi	33
Masnach	34
Atodiadau	36
Atodiad A – Llinellau Gwariant y Gyllideb – Prif Grŵp Gwariant yr Economi, Ynni a Chynllunio	36
Atodiad B – Sylwadau ar Gamau Gweithredu – MEG yr Economi, Ynni a Chynllunio	43

Cyflwyno'r Gyllideb

Dadansoddiad o Gyllideb Ddrafft 2026-27

Mae'r tabl isod yn rhoi trosolwg o gynlluniau MEG yr Economi, Ynni a Chynllunio a gyhoeddwyd fel rhan o gam 2 y Gyllideb Ddrafft 2026-27 ar 3 Tachwedd. Mae hyn yn cadarnhau cynnydd o £9.8m mewn adnoddau cyllidol (gan gynnwys adnoddau nad ydynt yn arian parod) a chyfalaf o £118m o'i gymharu â llinell sylfaen ddiwygiedig 2026-27.

Yr Economi, Ynni a Chynllunio Crynodeb	Cynlluniau yn unol â 2025-26 Cyllideb Derfynol Wedi ailddatgan Chwefror 2025	Addasiadau i'r Llinell Sylfaen ar gyfer 2026-27	2026-27 Llinell Sylfaen Ddiwygiedig	Newidiadau	2026-27 Cyllideb Ddrafft Hydref 2025
	£000oedd	£000oedd	£000oedd	£000oedd	£000oedd
ADNODDAU	498,250	14,712	512,962	9,830	522,792
CYFALAF	344,154	-122,807	221,347	118,286	339,633
Cyfanswm yr Adnoddau a'r Cyfalaf	842,204	-108,095	734,309	128,116	862,425
Cyfanswm AME	66,252	0	66,525	0	66,525
YR ECONOMI, YNNI A CHYNLLUNIO	908,929	-108,095	800,834	128,116	928,950

Y llinell sylfaen a ddefnyddir ar gyfer Cyllideb Ddrafft 2026-27 yw Cyllideb Derfynol 2025-26 wedi'i hailddatgan (Chwefror 2025). Mae'r llinell sylfaen hon wedyn wedi cael ei haddasu i dynnu unrhyw gyllid nad yw'n gyllid Barnett wedi'i glustnodi gan Drysorlys Ei Fawrhydi a dyraniadau untro a wnaed fel rhan o'r cytundeb gwleidyddol gyda Jane Dodds nad ydynt yn rheolaidd. Mae rhagor o ddyraniadau wedi cael eu gwneud fel rhan o'r addasiadau llinell sylfaen i gefnogi dyfarniad cyflog y sector cyhoeddus 2025-26 a chynnydd mewn cyfraniadau Yswiriant Gwladol, yn ogystal ag addasiadau ar gyfer cyllid rheolaidd o 2025-26 ymlaen ac addasiadau cyfrifyddu technegol.

Yna, mae cynnydd chwyddiannol wedi'i gymhwyso i refeniw a chyfalaf i adlewyrchu rhagolygon twf diweddaraf y Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol.

Darperir dadansoddiad o addasiadau llinell sylfaen a dyraniadau ychwanegol yn y crynodeb o linellau gwariant cyllideb yr Economi, Ynni a Chynllunio yn **Atodiad A**.

Adnoddau cyllidol (refeniw gan gynnwys refeniw nad yw'n arian parod)

Caiff cyllid refeniw rheolaidd ychwanegol o £9.8m ei ddyrannu i MEG yr Economi, Ynni a Chynllunio yn 2026-27 o'i gymharu â'r llinell sylfaen a ailddatganwyd ar gyfer 2026-27. Mae'r dyraniadau ychwanegol yn cefnogi cynnydd mewn cyflogau yn y sector cyhoeddus er mwyn adlewyrchu rhagolwg twf cyflog y Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol o 2.2% ar gyfer 2026-27, ar gyfer staff Llywodraeth Cymru a'n cyrff hyd braich, a fydd yn ddarostyngedig i'r trafodaethau a'r prosesau cyflog arferol ac i gefnogi ymhellach y cynnydd mewn costau cyfraniadau yswiriant gwladol. Mae £2.378m ychwanegol wedi cael ei ddyrannu yn y gyllideb hon i gefnogi ein hymrwymiad i'n rhaglen brentisiaethau, ac mae £2m arall wedi cael ei ddyrannu i Twf Swyddi Cymru a Mwy i adlewyrchu'r galw diweddaraf am y rhaglen. Mae £1.7m arall ar gael yn y gyllideb hon i gefnogi'r costau sy'n gysylltiedig â'n digwyddiadau allweddol, fel Tour De France ac Ewro 2028. Mae hyn yn adeiladu ar y cyllid a ddyrannwyd eisoes fel rhan o'r broses o bennu'r gyllideb ddiwethaf. Dyrannwyd £1.4m ychwanegol i raglen Cymru Greadigol ar gyfer parhad Cronfa Ardrethi Annomestig Stiwdios Cymru Greadigol.

Cyfalaf

Bu cynnydd net o £118m yn y cyfalaf i MEG yr Economi, Ynni a Chynllunio yn 2026-27 o'i gymharu â'r llinell sylfaen wedi'i hailddatgan ar gyfer 2026-27, a bydd £76.375m o hyn yn parhau i gefnogi ein gweithgarwch bargeinion dinesig a thwf. Mae £10m arall wedi'i ddyrannu i gefnogi prosiect Morglawdd Caergybi. Mae dyraniadau ychwanegol wedi cael eu darparu yn y gyllideb hon i gefnogi costau ein prydles i a'n Cyrff Hyd Braich, gan gynnwys y sector creadigol.

Mae dyraniadau cyfalaf llawn amser o £30.1m yn y gyllideb hon i gefnogi prosiect Morglawdd Caergybi (£20.4m) a Banc Datblygu Cymru (£9.690m). Mae gostyngiad o £2.6m i'n trafodiadau ariannol cyfalaf sy'n adlewyrchu'r proffiliau ad-dalu y cytunwyd arnynt mewn perthynas â benthyciadau a roddwyd mewn blynyddoedd blaenorol.

Gwariant a Reolir yn Flynyddol - AME

Nid oes unrhyw newid wedi bod i'r gyllideb Gwariant a Reolir yn Flynyddol o'i gymharu â'r llinell sylfaen ddiwygiedig ar gyfer 2026-27. Mae'r gyllideb Gwariant a Reolir yn Flynyddol yn talu am gostau sydd y tu hwnt i reolaeth y portffolio, fel amhariadau yn y portffolio eiddo, amrywiadau ym mhriadau pensiynau ar gyfer Amgueddfa Cymru, Llyfrgell Genedlaethol Cymru, Chwaraeon Cymru a Gyrfa Cymru. Cytunir ar y gyllideb hon gyda'r Trysorlys bob blwyddyn ac fe'i cyllidir yn llawn. Mae ffigurau'r Gyllideb ddrafft Gwariant a Reolir yn Flynyddol yn adlewyrchu'r rhagolygon a gyflwynwyd i'r Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol ym mis Ionawr 2025.

Ar gais y Pwyllgor, darperir dadansoddiad o Gyllideb Ddrafft 2026-27 yn ôl Maes Rhaglen Wariant, Cam Gweithredu a Llinell Wariant yn y Gyllideb, gan gynnwys cymhariaeth 2025-26 yn Atodiad A.

Sylfaen Dystiolaeth ar gyfer Penderfyniadau ynghylch y Gyllideb

Rydym wedi dyrannu ein hadnoddau o fewn y gyllideb hon i sicrhau ein bod yn cyflawni yn erbyn blaenoriaethau'r Prif Weinidog i gefnogi swyddi a thwf gwyrdd, gan gynnwys gwella'r system gynllunio.

Ym mis Tachwedd 2023, fe wnaethom lansio ein Cenhadaeth Economaidd ar ei newydd wedd. Mae angen i ni ymateb i heriau tarfu byd-eang, chwyddiant, cyfraddau llog a chostau ynni, ac mae ein Cenhadaeth Economaidd newydd yn nodi pedair blaenoriaeth a fydd yn siapio sut gall Cymru ymateb i ansicrwydd a manteisio ar gyfleoedd newydd. Mae rhagor o fanylion am ein dull gweithredu mewn perthynas â'r genhadaeth Economaidd yn cael eu trafod yn nes ymlaen yn y papur hwn.

Disgrifiad o Bolisïau a Rhaglenni yn ôl Llinell Wariant yn y Gyllideb

Darparwyd sylwebaeth sy'n egluro'r newidiadau i bob Cam Gweithredu a llinell wariant yn y gyllideb o fewn MEG yr Economi, Ynni a Chynllunio, sy'n berthnasol i'r Pwyllgor hwn, yn **Atodiad B** hefyd. Darparwyd esboniad naratif tryloyw i egluro'r cynnydd a'r gostyngiadau, lle nad ydynt wedi cael sylw yn y papur dystiolaeth. Dim ond i'r cyllidebau sy'n cael eu craffu arnynt fel rhan o'r pwyllgor hwn y mae hyn yn berthnasol. Nid yw cyllidebau Prentisiaethau, Cyflogadwyedd, Sgiliau a Phartneriaeth Gymdeithasol wedi cael eu cynnwys gan fod y meysydd hyn wedi cael eu cyflwyno yn y dystiolaeth a ddarparwyd gan y Gweinidog dros Ddiwylliant, Sgiliau a Phartneriaeth Gymdeithasol ar gyfer y Pwyllgor hwn. Yn yr un modd, mae cyllidebau Creadigol, y Celfyddydau, Treftadaeth a Chwaraeon wedi cael eu heithrio gan fod y Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol yn craffu arnynt.

Y Broses ar gyfer Monitro Cyllidebau

Bydd pob cyllideb yn dal i gael ei monitro a'i herio'n fisol yn ystod blwyddyn ariannol 2025-26, er mwyn ystyried y rhagolygon diweddaraf a symudiadau cyllideb yn ôl yr angen. Rwyf yn cael y newyddion ariannol diweddaraf yn rheolaidd ynghylch y rhagolygon ar gyfer fy mhortffolio i sicrhau bod cyllidebau'n aros ar y trywydd iawn i gyflawni fy mlaenoriaethau. Rwy'n parhau i fonitro'n agos iawn i sicrhau bod cyllid yn cael ei fuddsoddi lle mae mwyaf ei angen, gan gefnogi blaenoriaethau'r Llywodraeth.

Adroddiadau Gwerthuso

Mae tystiolaeth o amrywiaeth eang o ffynonellau yn sail i'n penderfyniadau ariannol, fel ymchwil a gyhoeddwyd, gwaith ymgysylltu â rhanddeiliaid, ystadegau a gwerthusiadau polisi blaenorol. Mae hyn yn rhan annatod o'n penderfyniadau, er enghraifft:

Cynhelir amrywiaeth o werthusiadau **cyflogadwyedd**:

- Cyhoeddwyd gwerthusiad o'r Warrant i Bobl Ifanc ar 30 Medi 2025. Roedd yr adroddiad terfynol yn nodi bod cynnydd da wedi'i wneud tuag at gefnogi pobl ifanc ond roedd hefyd yn cydnabod y gellid gwneud mwy i gefnogi'r rhai nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant ac sydd bellaf oddi wrth y farchnad lafur.
- Cyhoeddwyd gwerthusiad TSC+Mwy ym mis Mehefin 2025. Roedd yr adroddiad terfynol yn nodi bod y contractwyr yn croesawu hyblygrwydd Llywodraeth Cymru o ran addasu'r rhaglen i gyd-fynd ag amgylchiadau sy'n newid a thystiolaeth sy'n dod i'r amlwg. Roedd hefyd yn nodi bod y rhaglen a'i chymorth cysylltiedig yn cael eu hystyried yn eang fel rhai hygyrch ac effeithiol, yn enwedig mewn perthynas â mynd i'r afael ag iechyd meddwl a llesiant ac wrth gefnogi pobl ifanc i ddatblygu 'sgiliau meddal'. Fel rhan o'r gyllideb hon, rwyf wedi dyrannu £2m o refeniw ychwanegol yn 2026-27 i gefnogi ein rhaglen Twf Swyddi Cymru a Mwy.
- Ar hyn o bryd rydym wrthi'n cwblhau'r fanyleb ar gyfer rhaglen ReAct+ i werthuso effeithiolrwydd y rhaglen o fis Mehefin 2022 hyd yma. Bydd y gwerthusiad hefyd yn edrych ar gymorth diswyddo ehangach yng Nghymru, a bydd y canfyddiadau'n cael eu defnyddio i lywio'r gwaith o ddatblygu cymorth cyflogadwyedd yn y dyfodol. Cyhoeddwyd gwerthusiad o raglen ReAct 3 ym mis Gorffennaf 2021, ac ymgorfforwyd rhai o argymhellion y gwerthusiad hwnnw yn nyluniad y rhaglen ReAct+. Roedd yr adroddiad yn argymhell nad oedd cymhorthdal cyflog y cyflogwr yn cynrychioli 'gwerth ychwanegol' a bod y cymorth yn cael ei dynnu'n ôl na'i dargedu at weithwyr difreintiedig; ers mis Ebrill 2024, dim ond i gyflogwyr sy'n recriwtio person anabl y mae cymorth i gyflogwyr ReAct+ wedi bod ar gael.

Mewn perthynas â'r Cynllun Gweithredu Allforio, rydym wedi comisiynu gwerthusiad allanol i asesu effeithiolrwydd y Cynllun o safbwynt ei nodau, ei weithrediad, a'i effaith ar ddyheadau allforio Cymru. Disgwylir i'r adroddiad gael ei gyhoeddi yn ystod tymor yr hydref 2025. Cyhoeddwyd y Cynllun Gweithredu Allforio ym mis Rhagfyr 2020 a, rhwng dechrau'r flwyddyn ariannol ganlynol ym mis Ebrill 2021 a diwedd mis Awst

2025, o ganlyniad uniongyrchol i ymyriadau'r rhaglen, mae Llywodraeth Cymru wedi adrodd ar yr allbynnau canlynol:

- 5,422 o gyfarfodydd un-i-un rhwng Cynghorwyr Masnach Ryngwladol arbenigol Llywodraeth Cymru a busnesau yng Nghymru.
- Sicrhawyd £397m o werthiant allforio o ganlyniad uniongyrchol i gymorth allforio Llywodraeth Cymru.
- Cyflwynwyd 80 o deithiau masnach tramor, gan gefnogi 718 o gynadleddwyr.
- Cyflwynwyd 403 o brosiectau rhaglenni allforio, a oedd yn cwmpasu'r rhaglenni ymchwil i'r farchnad allforio Datblygu Masnach Ryngwladol, Cyfleoedd Masnach Ryngwladol a Gwasanaeth Cyflwyno Cyflym.
- Darparwyd 599 o grantiau Ymweliadau Tramor i Ddatblygu Busnes i fusnesau bach a chanolig yng Nghymru er mwyn iddynt ymweld â marchnadoedd rhyngwladol a sioeau masnach a'u harchwilio.
- 70 o ddigwyddiadau allforio yng Nghymru a oedd yn darparu cymorth i fusnesau ac wedi cefnogi 5,525 o gynrychiolwyr i feithrin eu gallu i allforio. Mae hyn yn cynnwys 7 Cynhadledd Archwilio Allforio Cymru yng Ngogledd a De Cymru, gan weithio'n agos gyda phartneriaid ar draws Ecosystem Allforio Cymru.
- Darparwyd 5 carfan o'r Rhaglen Allforwyr Newydd, gan gefnogi 68 o fusnesau drwy'r rhaglen.
- Darparwyd 5 Clwstwr Allforio gyda 251 o gwmnïau'n aelodau ohonynt ar draws sectorau blaenoriaethau allforio yng Nghymru.

Blaenoriaeth y Prif Weinidog a'r Pedair Blaenoriaeth mewn Cenhadaeth Economaidd

Mae'r Gyllideb Ddrafft hon wedi cael ei dyrannu'n strategol i gyflawni yn erbyn y pedair blaenoriaeth genedlaethol a nodir yn y Genhadaeth Economaidd ac agenda'r Prif Weinidog, gyda ffocws cryf ar gefnogi swyddi, sbarduno twf gwyrdd, a meithrin economi gadarn a chynhwysol.

Pontio Teg a Ffyniant Gwyrdd

Drwy Trydan Gwyrdd Cymru ac Ynni Cymru, rydym yn buddsoddi mewn ynni adnewyddadwy ac yn datblygu cynlluniau ar lefel awdurdodau lleol i ddarparu system ynni yn yr unfed ganrif ar hugain sy'n cefnogi newid teg a gwyrdd. Mae Cynllun Benthyciadau Busnes Gwyrdd Banc Datblygu Cymru wedi helpu i gefnogi mentrau i sicrhau Pontio Teg. Cafodd y cynllun ei lansio i ddechrau yn 2023 ac ers hynny mae wedi cael hwb ariannol, gyda Llywodraeth Cymru yn dyblu'r gronfa i £20 miliwn. Mae'r estyniad hwn yn sicrhau bod cymorth ar gael hyd at 2028.

Llwyfan ar gyfer Pobl Ifanc, Gwaith Teg, Sgiliau a Llwyddiant

Rydym yn blaenoriaethu datblygu cyflogaeth a sgiliau yn y gyllideb hon drwy barhau i fuddsoddi yn ein rhaglen prentisiaethau flaenllaw. Mae ein Gwarant i Bobl Ifanc wedi

helpu 60,000 o bobl ifanc. Rydym yn gwreiddio egwyddorion gwaith teg ar draws cynllunio'r sector cyhoeddus ac yn annog cyflogwyr i wella ansawdd swyddi a thegwch. Mae hyn yn adlewyrchu ein hymrwymiad i alluogi mynediad at swyddi o ansawdd uchel a rhoi'r sgiliau sydd eu hangen ar bobl i ffynnu mewn economi fodern.

Cydnabyddir hefyd y bydd cyflawni'r Cynllun Cyflenwi Eiddo yn llawn yn darparu capasiti i ddarparu ar gyfer mwy na 15,000 o swyddi.

Partneriaethau Cryfach ar gyfer Rhanbarthau Cryfach a'r Economi Bob Dydd

Rydym yn parhau i fuddsoddi mewn bargeinion dinesig a thwf a seilwaith hanfodol fel Morglawdd Caergybi a phrosiect ynni'r llanw Morlais, gan ddiogelu swyddi o safon yn rhai o gymunedau mwyaf difreintiedig Cymru a chryfhau economïau rhanbarthol. Mae Parthau Buddsoddi a Phorthladdoedd Rhydd yn cael eu datblygu i gyd-fynd â chryfderau rhanbarthol mewn sectorau fel dur, gweithgynhyrchu uwch ac ynni glân.

Buddsoddi ar gyfer Twf

Gan gydnabod pwysigrwydd allforion a mewnfuddsoddi, rydym yn cyflawni Cynllun Gweithredu Cymru ar gyfer Allforio ac yn datblygu ein Strategaeth Ryngwladol. Ers cyhoeddi'r Strategaeth (ym mis Ebrill 2020), mae 280 o fuddsoddiadau wedi bod gan gwmnïau tramor sydd wedi creu a diogelu dros 24,000 o swyddi. Bydd ein hymdrechion i ddenu buddsoddiad newydd yn cael hwb gan Uwchgynhadledd Fuddsoddi Cymru sydd ar y gweill.

Mae rhagor o fuddsoddiad ar gyfer cymorth twf yn cynnwys:

- **Seilwaith ar gyfer Twf Economaidd**
Bydd cyflawni'r Cynllun Cyflenwi Eiddo yn llawn yn sicrhau capasiti i ddarparu ar gyfer dros 15,000 o swyddi, gan gyfrannu'n uniongyrchol at ein cenhadaeth i greu'r amodau ar gyfer twf economaidd cynaliadwy.
- **Cefnogi Busnesau Cymru**
Rydym yn cynnal ein cefnogaeth i fusnesau Cymru drwy Busnes Cymru ac yn ehangu mynediad at gyllid drwy Fanc Datblygu Cymru, Cronfa Cyd-fuddsoddi Angylion Cymru, a Chronfa Micro Fenthyciadau Cymru, gan sicrhau cyfranogiad economaidd amrywiol a chynhwysol.
- **Trawsnewid Digidol a Diwygio Cynllunio**
Bydd buddsoddi mewn cysylltedd digidol a thechnolegau newydd, gan gynnwys deallusrwydd artiffisial, yn gwella canlyniadau i ddinasyddion ac yn gwella cynhyrchiant economaidd. Rydym hefyd yn mynd i'r afael â chapasiti ac oedi yn y system gynllunio i gyflymu datblygiad.
- **Diogelu a Chreu Swyddi**
Rhagwelir y bydd buddsoddiadau dyled ac ecwiti Banc Datblygu Cymru yn cefnogi dros 4,000 o swyddi yn 2025-26, gydag effaith barhaus tan 2026-27, gan atgyfnerthu ein hymrwymiad i greu swyddi a chydnerthedd economaidd.

Effaith Cynnydd mewn Costau Byw a Chostau Gwneud Busnes

Yn ystod y misoedd diwethaf, mae cost darparu **cymorth busnes** wedi cynyddu'n sylweddol, yn bennaf oherwydd pwysau economaidd ehangach a newidiadau polisi penodol fel y cynnydd yng nghyfraniadau Yswiriant Gwladol cyflogwyr a gyflwynwyd ym mis Ebrill. Mae'r costau ychwanegol hyn wedi cael effaith uniongyrchol ar gyfraddau contractwyr a chostau danfon cysylltiedig.

Nid yw bellach yn ymarferol cynnal yr un lefel o allbynnau a gweithgarwch ag a ddarparwyd yn flaenorol o fewn y gyllideb bresennol. O safbwynt Busnes Cymru, rydym hyd yma wedi llwyddo i gynnal y ddarpariaeth a bodloni disgwyliadau allbwn. Fodd bynnag, os bydd dyraniadau cyllideb yn aros yr un fath wrth symud ymlaen, bydd angen i ni asesu a rheoli'n ofalus oblygiadau costau cynyddol ar ein gallu i barhau i gyflawni ar yr un raddfa ac effeithiolrwydd.

Pan ddatblygodd gwasanaeth Busnes Cymru ychydig flynyddoedd yn ôl, cafodd penderfyniad strategol ei wneud i ddefnyddio llwyfannau digidol er mwyn gwella'r capasiti cyflawni. Roedd y dull hwn yn golygu bod modd cynnal lefel yr allbwn er gwaethaf cyfyngiadau ariannol, er ei fod wedi arwain at ostyngiad mewn ymgysylltu wyneb yn wyneb. Er bod y model 'digidol yn gyntaf' hwn wedi profi'n effeithiol o ran cynnal lefelau gwasanaeth, mae'n werth ystyried a yw'r dull hwn yn dal yn briodol yn y cyd-destun presennol, yn enwedig wrth i fusnesau wynebu heriau sy'n dod yn fwy cymhleth a allai elwa o gymorth mwy uniongyrchol a phersonol.

O ystyried y pwysau hyn, mae cymorth uniongyrchol i fusnesau i helpu i liniaru effaith y cynnydd mewn costau byw yn cynnwys:

- **Adran costau gwneud busnes** ar wefan Busnes Cymru, er mwyn dod â chynnwys ac adnoddau at ei gilydd i helpu busnesau i leihau eu defnydd o adnoddau a chostau. Mae'r adran hon yn ganolbwynt ar gyfer unrhyw gyngor a chefnogaeth i fusnesau yn y dyfodol.
- Mae Ymgynghorwyr **Datgarboneiddio** ar gael i helpu busnesau i fabwysiadu neu wella strategaethau amgylcheddol, ac i weithio gyda busnesau i greu busnes cadarn sy'n defnyddio adnoddau'n effeithlon. Mae cynghorwyr yn darparu cyngor amrywiol megis defnyddio llai o ddeunyddiau crai i leihau'r risg o brinder deunyddiau, sbarduno arloesedd a chadernid, a helpu busnesau i gyrraedd marchnadoedd newydd.
- Mae ymgyrch gweledigaeth werdd Busnes Cymru yn helpu busnesau i wella eu gwybodaeth am ddefnyddio adnoddau'n effeithlon a'u dealltwriaeth o hynny. Mae'r ymgyrch yn annog busnesau i gymryd camau i leihau eu heffaith ar newid hinsawdd, ac mae'n cefnogi uchelgais Llywodraeth Cymru yng nghyswllt economi sero net. Mae'r **ymgyrch** yn darparu cynnwys digidol hawdd

ei ddefnyddio a digwyddiadau rhyngweithiol ar-lein gan gynnwys cyfres o sesiynau arbenigol.

- Mae'r **Addewid Twf Gwyrdd** yn rhan o'r cymorth arbenigol ar gynaliadwyedd sydd ar gael drwy Busnes Cymru, ac mae'n agored i bob busnes bach a chanolig yng Nghymru ym mha bynnag sector o ddiwydiant. Mae'n ffordd ymarferol i fusnesau ddangos yr effaith gadarnhaol maen nhw'n ei chael ar y bobl a'r lleoedd o'u cwrdd, ac i ymuno â chymuned sy'n prysur gynyddu o sefydliadau blaengar. Drwy ymrwymo i'r Addewid Twf Gwyrdd, mae pob busnes yn ymrwymo i un neu fwy o gamau gweithredu i'w helpu i leihau effaith neu i sicrhau perfformiad cynaliadwy. Mae busnesau hefyd yn cael pecyn cymorth ar gyfer marchnata sydd wedi'i ddylunio'n benodol i ddarparu gwybodaeth ymarferol, canllawiau a logos i helpu i hyrwyddo'r camau maen nhw wedi'u cymryd i ddatgarboneiddio a bod yn fwy cynaliadwy.
- Mae **Banc Datblygu Cymru** yn helpu busnesau yng Nghymru i gael y cyllid sydd ei angen arnynt i ddechrau, i gryfhau ac i ddatblygu. Mae'n darparu benthyciadau o £1k hyd at £10m o amrywiaeth o gronfeydd sy'n cefnogi gweithgareddau datgarboneiddio. Maent hefyd yn helpu busnesau i ddod o hyd i'r partner cyllid gorau er mwyn denu cyllid preifat gyda'i fwllch cyllid ei hun pan fo angen.
- Mae **Cynllun Benthyciadau Busnes Gwyrdd Banc Datblygu Cymru** yn cynnig cyfraddau llog gostyngol a chyfalaf tymor estynedig i gefnogi busnesau sy'n ymgymryd â phrosiectau effeithlonrwydd ynni a datgarboneiddio. Mae'n cynnig cyllid o £1,000 hyd at £1.5m. Mae'r Cynllun hefyd yn darparu mynediad at gymorth ymgynghori wedi'i ariannu'n llawn ac yn rhannol i gynnal archwiliadau ynni sy'n benodol i fusnes.

Goblygiadau sy'n ymwneud â'r Cyfnod Pontio o'r UE

Darparodd Cronfa Gymdeithasol Ewrop gyllid gwerth £206m i'r rhaglen brentisiaethau rhwng 2015 a 2023. Roedd colli mynediad at gyllid ar ôl gadael yr UE ar gyfer prosiectau cenedlaethol drwy'r Gronfa Ffyniant Gyffredin 2021-2025, a ddarparwyd yn uniongyrchol rhwng Llywodraeth y DU ac awdurdodau lleol, wedi effeithio'n sylweddol ar gyflawni prentisiaethau o flwyddyn gcontract 2024/25 ymlaen gyda llai o brentisiaid.

Roedd hefyd wedi effeithio ar y ddarpariaeth cyflogadwyedd arall gan gynnwys Cymunedau am Waith a Mwy, Twf Swyddi Cymru+ a ReAct+, o ystyried bod y rhain wedi elwa'n sylweddol o gyllid yr UE yn ystod rownd 2014-20 rhaglenni'r cronfeydd strwythurol, gan greu heriau sylweddol o ran cymorth cyflogadwyedd a sgiliau o 2024/25 ymlaen.

Mae colli cyllid yr UE wedi cael effaith niweidiol sylweddol ar ein gallu i ddarparu safleoedd ac eiddo. Cyn i gyllid o'r fath gael ei dynnu'n ôl, roedd hyd at 60% o gostau cyfalaf datblygu safleoedd ac eiddo yn cael ei sicrhau drwy gyllid ERDF.

Gyda phenderfyniadau o ran cyllido ar ôl gadael yr UE yn dychwelyd i Lywodraeth Cymru, bydd £547m yn cael ei ddefnyddio i ddarparu 'Cronfa Twf Lleol' tair blynedd i Gymru o fis Ebrill 2026 ymlaen. Yr hydref hwn, bydd Llywodraeth Cymru yn ymgynghori ar gynigion buddsoddi i gefnogi twf cynhyrchiant a mynd i'r afael ag anghydraddoldebau economaidd ledled Cymru fel rhan o ddull gweithredu cydgysylltiedig ar gyfer datblygu economaidd rhanbarthol yng Nghymru, sy'n gallu gweithio ochr yn ochr â buddsoddiadau rhanbarthol eraill ar gyfer twf, gan gynnwys Bargeinion Dinesig a Thwf a Pharthau Buddsoddi.

Rhoi'r Ddeddfwriaeth ar Waith

Bydd y Senedd yn ystyried trwyddedu llety ymwelwyr ar ôl cyflwyno Bil Datblygu Twristiaeth a Rheoleiddio Llety Ymwelwyr (Cymru). Bydd cyllid yn cael ei ddyrannu i weithredu'r cynllun trwyddedu ar ôl i'r Bil fynd drwy'r Senedd.

Gan y bydd y cynllun cofrestru yn sail i drwyddedu llety ymwelwyr a'r ardoll ymwelwyr, bydd y cyllid a ddarperir ym MEG yr Economi, Ynni a Chynllunio, sef £0.200m o refeniw a £0.700m o gyfalaf, sydd wedi'i glustnodi ar gyfer datblygu'r cynllun cofrestru, yn cael ei gyfeirio at Awdurdod Cyllid Cymru i'w gyfuno â chyllid arall sydd wedi'i glustnodi ar gyfer systemau cofrestru ac ardoll ymwelwyr. Mae cyllid ar gyfer Awdurdod Cyllid Cymru yn rhan o'r MEG Gwasanaethau Canolog a Gweinyddu.

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Gall costau cymdeithasol ac economaidd diweithdra ac anweithgarwch economaidd fod yn sylweddol i unigolion a hefyd i'r gymuned ehangach. Felly, mae dull Llywodraeth Cymru o ymdrin â'n rhaglenni cyflogadwyedd (TSC+Mwy, Cymunedau am Waith a Mwy, ReAct+, a'r Cynllun Arloesol i fynd i'r afael ag Anweithgarwch Economaidd) yn adlewyrchu'r egwyddor datblygu cynaliadwy ganolog sydd wedi'i hymgorffori yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol ac mae'n gweithio i gyflawni gweledigaeth o Gymru lewyrchus drwy ddatblygu economi sy'n cynnig cyfleoedd i bawb ac sy'n mynd i'r afael ag anghydraddoldeb yng Nghymru. Lle mae'r ddarpariaeth wedi'i chontractio, rydym hefyd yn sicrhau bod contractwyr yn amlinellu sut maent yn cyfrannu at y saith nod llesiant yn eu Strategaeth ar gyfer Dyfodol Llesiant, gan gynnwys 'Cymru gydnerth' a Chymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang'.

Mae Busnes Cymru yn cefnogi amcanion llesiant Cymru fwy lewyrchus, cydnerth a chyfartal sy'n ymateb yn fyd-eang drwy helpu i adeiladu economi sy'n seiliedig ar

egwyddorion gwaith teg, cynaliadwyedd a diwydiannau a gwasanaethau'r dyfodol; yn ogystal â helpu i adeiladu economi gryfach a gwyrddach wrth i ni wneud y cynnydd mwyaf posibl tuag at ddatgarboneiddio.

Mae Busnes Cymru yn cyflawni ein Cenhadaeth Economaidd ac yn darparu cymorth busnes i entrepreneuriaid, mentrau cymdeithasol, microfusnesau a busnesau bach a chanolig ledled Cymru i ddechrau, datblygu a thyfu. Mae'r ystod eang o weithgarwch yn cynnwys datgarboneiddio, twf gwyrdd, cynaliadwyedd, gwaith teg, cadwyni cyflenwi a helpu busnesau i weithio ar y cyd, yn ogystal â chynnig digidol.

Mae Busnes Cymru hefyd yn cefnogi'r gwaith o gyflawni'r Cynllun Cyflogadwyedd a Sgiliau ac yn arwain y camau gweithredu i gefnogi pobl ifanc i hunangyflogaeth fel rhan o'r Warrant i Bobl Ifanc. Mae'r gwasanaeth yn hwyluso gwasanaethau rheng flaen Recriwtio a Hyfforddi Busnes Cymru er mwyn i fusnesau gael gafael ar wybodaeth a chynghor ar gymorth priodol gan gyflogadwyedd a sgiliau a thrwy'r ddarpariaeth well, helpu cyflogwyr i gael mynediad at y prentisiaethau priodol.

Mae Hyrwyddwyr Cyflogaeth Pobl Anabl yn cael eu cefnogi gan Gynghorwyr Cyflogaeth Pobl Anabl Busnes Cymru i ddarparu cyngor, gwybodaeth a chymorth i gyflogwyr ledled Cymru. Mae'r gwasanaeth hefyd yn cefnogi'r gwaith o ddarparu Cronfa Cefnogi Cwmnïau Lleol yr economi sylfaenol ac mae'n darparu amrywiaeth o wybodaeth, cyngor a chymorth i helpu busnesau i gydweithio i gefnogi cadwyni cyflenwi lleol.

Cydraddoldeb, Cynaliadwyedd a'r Gymraeg – Asesiadau Effaith ar y Gymraeg

Nod ein rhaglenni cyflogadwyedd yw sicrhau cydraddoldeb a hygyrchedd i bawb. Mae'n bwysig sicrhau bod y rheini sydd â nifer o rwystrau a/neu'r rheini sy'n rhannu nodweddion gwarchodedig penodol yn cael mynediad cyfartal at ein rhaglenni cyflogadwyedd y rhaglen ond hefyd yn cael canlyniadau cyfartal yn sgil cymryd rhan yn y Rhaglen. Mae ein rhaglenni'n cael eu cyflwyno'n ddwyieithog. Mae contractwyr Twf Swyddi Cymru a Mwy hefyd yn cynhyrchu Polisi Iaith Gymraeg sy'n amlinellu sut maen nhw'n cyfrannu at hyrwyddo datblygiad y Gymraeg fel sgil yn y gweithle a'r defnydd o hyfforddiant Gymraeg a dwyieithog.

Mae **Cymunedau am Waith a mwy** wedi gwneud nifer o ddarpariaethau i sicrhau cydraddoldeb i bawb megis cyllid rhwystrau a fydd yn cyfrannu at gostau sy'n gysylltiedig â mynychu hyfforddiant, cyfraniadau tuag at ofal, gan gynnwys costau gofal plant a chyfraniad tuag at offer arbennig i'r rhai sy'n anabl neu sydd â chyflwr

iechyd sy'n cyfyngu ar eu gallu i weithio er mwyn eu galluogi i gymryd rhan yn y rhaglen.

Caiff atgyfeiriadau **Twf Swyddi Cymru a Mwy** eu monitro yn ôl oedran, rhyw, ethnigrwydd a statws anabledd, gan gynnwys data a dadansoddiadau gan asiantaethau cyfeirio sy'n ein galluogi i feincnodi cyfraddau cyfranogi yn erbyn cyfartaleddau lleol a chenedlaethol a chymryd camau cadarnhaol i wella cyfranogiad a chyrhaeddiad grwpiau a dangynrychiolir.

Mae'r rhaglen **ReAct+** yn darparu cymorth ychwanegol i gael gwared ar rwystrau rhag hyfforddiant. Mae'r rheini sy'n cymryd rhan yn ReAct+ yn gallu cael hyd at £200 i helpu gyda chostau sy'n gysylltiedig â hyfforddiant, fel costau teithio a llety. Mae yna grant costau gofal o hyd at £2100 i dalu costau gofal sy'n codi yn ystod hyfforddiant. Mae'r rhaglen hefyd yn cynnig cymorth o hyd at £4000 tuag at gyflogau i gyflogwyr sy'n recriwtio person anabl cymwys. Mae'r rhaglen yn monitro nodweddion cyfranogwyr y rhaglen e.e. oedran, rhyw, ethnigrwydd ac anabledd ac rydym yn gweithio gyda rhanddeiliaid i nodi ffyrdd o wella mynediad at gymorth gan unigolion o grwpiau heb eu cynrychioli'n ddigonol.

Cyhoeddwyd Asesiad Effaith Integredig **Busnes Cymru** yn 2022. <https://www.llyw.cymru/darpariaeth-busnes-cymru-ir-dyfodol-asesiad-effaith.html>. Roedd yr Asesiad Effaith Integredig yn ystyried effeithiau gwasanaeth Busnes Cymru ar draws amrywiaeth o feysydd gan gynnwys cydraddoldeb, cynaliadwyedd a'r Gymraeg ac mae'n rhan annatod o'i ddarpariaeth gwasanaeth.

Mae **entrepreneuriaeth** yn sbardun allweddol yn economi Cymru. Mae darparu cymorth i fusnesau yn elfen hanfodol o ddechrau neu dyfu busnes, gan sicrhau bod y cyngor cywir yn cael ei roi a bod busnesau'n dechrau ac yn ffynnu yng nghymunedau Cymru. Mae Llywodraeth Cymru yn gweithredu drwy'r Asesiad Effaith Integredig i hyrwyddo canlyniadau cyfartal a'r defnydd o'r Gymraeg. Mae hyn yn cael ei wneud mewn amrywiaeth o ffyrdd gan gynnwys gweithgareddau allgymorth yn ogystal â hyrwyddo'r Gymraeg drwy'r gwasanaeth. Mae cymorth busnes ar gael yn ddwyieithog a darperir gweithdai Gymraeg eu hiaith hefyd. Mae deunyddiau marchnata a chynnwys y wefan yn ddwyieithog. Mae dewis iaith y rhai sy'n defnyddio'r gwasanaeth yn cael ei gofnodi ac mae cynghorydd sy'n siarad Gymraeg yn cael ei neilltuo i'r rhai sy'n dymuno defnyddio'r gwasanaeth drwy gyfrwng y Gymraeg.

Mae gwasanaeth Busnes Cymru drwy'r Asesiad Effaith Integredig yn darparu cymorth i unigolion sy'n awyddus i ddechrau busnes ac i fusnesau bach a chanolig sefydledig sy'n awyddus i fabwysiadu neu wella polisïau ac arferion effeithlonrwydd adnoddau. Mae'r gwasanaeth hwn yn cyfrannu at y nodau llesiant canlynol:

- Cymru lewyrchus: cymdeithas arloesol, gynhyrchiol, garbon isel sy'n cydnabod y terfynau sydd ar yr amgylchedd byd-eang ac sydd, o ganlyniad, yn defnyddio adnoddau mewn modd effeithlon a chymesur (gan gynnwys gweithredu ar newid

yn yr hinsawdd); ac sy'n datblygu poblogaeth fedrus ac addysgedig mewn economi sy'n cynhyrchu cyfoeth ac yn cynnig cyfleoedd cyflogaeth, gan ganiatáu i bobl fanteisio ar y cyfoeth a gynhyrchir drwy gael gafael ar waith addas.

- Cymru sy'n fwy cyfartal: cymdeithas sy'n galluogi pobl i gyflawni eu potensial ni waeth beth fo'u cefndir neu eu hamgylchiadau (gan gynnwys eu cefndir a'u hamgylchiadau economaidd-gymdeithasol).

Yn draddodiadol, mae cyfraddau cyflogaeth yn sylweddol is ar gyfer pobl anabl na phobl nad ydynt yn anabl. Mae Busnes Cymru yn cefnogi'r Hyrwyddwyr Cyflogaeth Pobl Anabl ac yn gweithio'n agos gyda'i gilydd gan ddefnyddio'r mynediad sydd gan Busnes Cymru at fusnesau a'u cysylltu nhw â'r Hyrwyddwyr hyn i hybu cyflogaeth pobl anabl a hefyd i ddechrau'r sgwrs gyda busnesau ynghylch manteision gweithlu amrywiol.

Effaith Amddifadedd a Thlodi

Mae'r rhaglenni cyflogadwyedd yn rhoi'r sgiliau a'r profiad sydd eu hangen ar bobl i gael gwaith, i ddychwelyd i waith, ac i aros mewn gwaith mewn marchnad lafur sy'n newid o hyd. Mae cyflogaeth sicr, gynaliadwy, ac sy'n talu'n dda yn cynnig llwybr allan o dlodi a gwarchodaeth yn ei erbyn i unigolion, eu dibynyddion, ac i'r gymuned ehangach. Mae mynediad at wasanaethau cymorth cyflogaeth yn cael ei gydnabod yn eang am ei fanteision o ran symudedd cymdeithasol, helpu pobl allan o dlodi, gwella canlyniadau iechyd meddwl ac iechyd corfforol yn ogystal â bod yn allweddol wrth helpu pobl i gael swyddi gwyrdd i fynd i'r afael â'r argyfwng hinsawdd a hyrwyddo twf cynaliadwy.

Cydnabyddir y gallai entrepreneuriaeth a rhedeg busnes fod yn llwybr allan o dlodi neu dlodi mewn gwaith i lawer o bobl, a gall gael effeithiau cadarnhaol sylweddol ar lesiant. Mae Llywodraeth Cymru hefyd yn cydnabod, os yw rhieni mewn cyflogaeth sefydlog neu'n hunangyflogedig, y bydd hyn yn ei dro yn cael effeithiau cadarnhaol ar blant sy'n byw mewn tlodi ar hyn o bryd, gan arwain at lefelau uwch o gyrhaeddiad drwy gydol eu bywydau.

Mae Busnes Cymru yn cefnogi unigolion di-waith ac economaidd anweithgar sy'n dymuno dechrau a rhedeg busnes yng Nghymru. Mae cymorth dechrau busnes a hunangyflogaeth Busnes Cymru yn cynnwys gweithdai a chynghor un-i-un gan gynghorydd busnes. Cafodd 26% o'r swyddi y mae Busnes Cymru wedi helpu i'w creu eu llenwi gan y rheini a oedd yn ddi-waith yn flaenorol.

Mae Cronfa Cyfranogiad Busnes Cymru ar gael i ddarparu cymorth ariannol i helpu i gael gwared ar rwystrau rhag cael gafael ar wasanaethau, fel talu am ddarparwr gofal

plant er mwyn i riant sengl allu mynd i weithdy Busnes Cymru neu dalu am gyfieithydd er mwyn i unigolyn allu deall cynghorydd busnes os oes rhwystrau o ran iaith.

Drwy hyrwyddo gwaith teg, mae Busnes Cymru yn darparu cymorth arbenigol i alluogi busnesau i gymryd camau cadarnhaol drwy'r Contract Economaidd ar draws cadernid economaidd, carbon isel, gwaith teg a llesiant. Mae Busnes Cymru yn darparu cymorth i fusnesau gyda chynllunio Adnoddau Dynol a recriwtio a chadw staff er mwyn mynd ati i annog busnesau bach a chanolig i ddatblygu arferion cynhwysiant cadarnhaol. Bydd hyn yn sicrhau bod cyrhaeddiad Busnes Cymru nid yn unig yn canolbwyntio ar gefnogi'r rheini sy'n dechrau neu'n tyfu eu busnes, ond bydd hefyd yn sicrhau bod busnesau sy'n cyflogi yn ymwybodol o fod yn fusnes cyfrifol drwy greu gweithle cynhwysol a chefnogol. Bydd hyn hefyd yn cael effaith uniongyrchol ar rieni.

Mae mentrau cymdeithasol yn cael eu gyrru gan genhadaeth gymdeithasol/amgylcheddol ac yn aillfuddsoddi elw i greu newid cymdeithasol cadarnhaol, ac mae'r gwerthoedd hyn yn elfen allweddol o dorri'r cylch tloedi a chreu newid cadarnhaol yng nghymunedau Cymru. Drwy barhau i ariannu cymorth i fentrau cymdeithasol, mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod bod mentrau cymdeithasol yn aml yn gweithredu yn yr ardaloedd mwyaf difreintiedig, gyda'r rhan fwyaf o'r gweithlu mentrau cymdeithasol yn byw o fewn 10 milltir i'w swyddfeydd. Mae Busnes Cymdeithasol Cymru yn ategu'r gwasanaethau a ddarperir gan Busnes Cymru ac yn darparu cyngor ac arweiniad arbenigol i gefnogi datblygiad busnesau cymdeithasol presennol a newydd.

I gefnogi'r Warrant i Bobl Ifanc, mae Syniadau Mawr Cymru, fel rhan o deulu Busnes Cymru, yn darparu cyngor a chymorth i bobl ifanc sy'n awyddus i fod yn hunangyflogedig. Mae Syniadau Mawr Cymru yn cynnig rhaglen bwrpasol o ddigwyddiadau, gweithdai a chynghor un-i-un i helpu pobl ifanc i fagu hyder mewn busnes, datblygu eu syniadau a'u cefnogi i ddechrau busnes.

Mae Grant Dechrau Busnes i Bobl Ifanc ar gael i gefnogi pobl ifanc o dan 25 oed i ddechrau busnes. Mae'r grant hwn yn targedu'n benodol pobl ifanc nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant ddechrau eu busnes eu hunain, creu menter gymdeithasol, bod yn hunan-gyflogedig, yn weithiwr llawrydd neu'n entrepreneur cymdeithasol yng Nghymru.

Yn unol â'r Warrant i Bobl Ifanc, mae Busnes Cymru wedi datblygu a hyrwyddo cyfres o adnoddau digidol i helpu i ymgysylltu â phobl ifanc, eu recriwtio a'u cadw mewn cyflogaeth, gan dargedu busnesau micro a busnesau bach a chanolig. Mae'r adnoddau'n codi ymwybyddiaeth o'r rhwystrau y mae pobl ifanc yn eu hwynebu ac yn helpu cyflogwyr i ystyried gwelliannau mewn arferion cyflogaeth, y broses recriwtio a chynefino, gyda chanllawiau a chynghor ymarferol gan sefydliadau eraill. **Cyflogaeth leuenctid | Porth Sgiliau Busnes Cymru (llyw.cymru)**

Newidiadau Demograffig – Poblogaeth sy'n Heneiddio

Nid oes terfyn oedran uchaf ar lawer o'r rhaglenni yn y maes Cyflogadwyedd a Sgiliau. Maen nhw'n parhau i brofi 50 a mwy o ymyriadau i alluogi'r garfan hon i aros yn y farchnad lafur neu i ailgysylltu â hi.

Yn yr un modd, rydym yn gweithredu rhaglen brentisiaethau i bobl o bob oed sy'n creu cyfleoedd i bobl ym mhob cwr o Gymru, o bob oed a chefnidir, ddatblygu sgiliau trosglwyddadwy sy'n werthfawr yn y gweithle ac yn gwella eu bywydau. Ein nod yw cynnal o leiaf nifer y cyfleoedd i ddechrau prentisiaeth i bob oed a dargedwyd yn ystod tymor blaenorol y Senedd (100,000).

Gwariant Ataliol a Gwerth am Arian

Mae cynnig y gyllideb yn adlewyrchu fy ymrwymiad parhaus i warchod a blaenoriaethu buddsoddiadau sy'n cefnogi mesurau ataliol cyn belled a bo modd. Mae ein penderfyniadau gwario, lle bo hynny'n bosibl, wedi canolbwyntio ar gyllido'r galw yn ein rhaglenni, a hefyd wedi buddsoddi adnoddau fel rhan o'r gyllideb hon i geisio lliniaru ac atal problemau rhag digwydd. Rydym wedi adeiladu ar y broses ddiwethaf o bennu'r gyllideb i sicrhau bod cyllid yn cael ei ddyrannu i feysydd sydd eu hangen.

Nod ein **rhaglenni cyflogadwyedd** yw atal anweithgarwch economaidd a diweithdra tymor hir:

- Cydnabyddir yn eang y gall cyfnod o ddiweithdra parhaus gael effaith andwyol hirdymor ar ragolygon cyflogaeth ac enillion person ifanc. Gall yr ymyrraeth gywir helpu i liniaru'r effeithiau hyn, a nod Twf Swyddi Cymru+ yw mynd i'r afael â'r broblem hon drwy dargedu pobl ifanc NEET gyda chymorth wedi'i deilwra a fydd yn y pen draw'n gwella eu siawns o ddod o hyd i waith cynaliadwy ac yn lleihau tlodi plant ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol.
- Mae gan Cymunedau am Waith a Mwy fesurau ataliol cadarn ac mae'n helpu i dorri cylchoedd negyddol sy'n ymwneud â thlodi, anghydraddoldeb a diffyg cyfleoedd. Gall diweithdra ac anweithgarwch economaidd gael effaith niweidiol ar iechyd corfforol a meddyliol pobl. Mae'r rhaglen hefyd yn helpu i atal problemau sy'n ymwneud ag unigrwydd ac iechyd a llesiant gwael drwy ddefnyddio'r model mentora.
- Mae'r rhaglen ReAct+ yn ceisio rhoi cymorth cyn gynted â phosibl i'r rheini y mae dileu swyddi wedi effeithio arnynt er mwyn eu hatal rhag mynd ymlaen i fod yn ddi-waith yn y tymor hir. Gall ReAct+ hefyd gefnogi cyn-droseddwr a

throseddwy'r sy'n bwrw dedfrydau cymunedol i ennill y sgiliau sydd eu hangen arnynt i ddod o hyd i waith a lleihau aildroseddu.

Mae'r rhaglenni Cyflogadwyedd yn cael eu gwerthuso'n rheolaidd ac mae hyblygrwydd wrth gyflwyno'r rhaglenni yn ein galluogi i sicrhau ein bod yn adolygu gwerth am arian yn rheolaidd ac yn gwneud newidiadau yn ôl yr angen.

Mae'r **Contract Economaidd** yn mynnu bod busnesau sy'n gofyn am fuddsoddiad gan Lywodraeth Cymru yn dangos pob un o'r canlynol fel gofyniad sylfaenol:

- Potensial i ddatblygu (sy'n cael ei fesur, er enghraifft, yn ôl cyfraniad at gyflogaeth, cynhyrchiant, neu effeithiau lluosydd drwy'r gadwyn gyflenwi).
- Gwaith teg (fel y mae'n cael ei ddiffinio gan y Bwrdd Gwaith Teg).
- Hybu iechyd, gan gynnwys pwyslais arbennig ar iechyd meddwl, sgiliau a dysgu yn y gweithle.
- Cynnydd o ran lleihau ôl troed carbon.

Effaith Busnes Cymru

Comisiynwyd Ysgol Busnes Caerdydd yn ystod gwanwyn 2024 i ddarparu asesiad o'r canlyniadau economaidd sy'n gysylltiedig â gweithgarwch Busnes Cymru rhwng mis Mehefin 2021 a diwedd mis Mawrth 2024.

Edrychwyd ar ddwy brif elfen gwasanaethau Busnes Cymru. Yn gyntaf, y gwasanaeth cymorth twf, craidd a newydd ac yn ail, y Rhaglen Cyflymu Twf. Mae'r adroddiad yn datgelu bod yr ymyriadau wedi digwydd yn ystod cyfnod economaidd heriol i Gymru. Mae'r sylwebaeth lefel uchel yn datgelu nad oedd y cyfnod 2021-2024 yn un hawdd i fusnesau bach a chanolig yng Nghymru. Mae'r cyfnod wedi arwain at ganlyniadau pandemig Covid-19 a'r arafu economaidd a ddeilliodd o hynny. Er bod yr economi wedi adfer yn 2021, cafodd ei tharo wedyn gan gyfnod o chwyddiant cymharol uchel a gafodd effaith ar hyder busnesau. Yn hollbwysig, roedd ymyrraeth Llywodraeth y DU i ddod â chwyddiant yn agosach at 2.0% wedi lleihau gweithgarwch yn economi'r DU.

Roedd ymyriadau Busnes Cymru yn ystod 2021-2024 wedi digwydd mewn cyfnod lle'r oedd busnesau bach a chanolig yng Nghymru yn wynebu ansicrwydd ac roedd eu hyder yn isel, a than amodau macroeconomaidd nad oeddent yn darparu'r hinsawdd orau ar gyfer buddsoddiad busnes a thwf gwerthiant.

Llinellau Gwariant Unigol yn y Gyllideb

Rhoddir crynodeb o linellau cyllideb sy'n berthnasol i'r pwyllgor hwn yn **Atodiad A** ac **Atodiad B**. Mae hyn yn cynnwys costau cyflawni'r polisiâu hyn.

Meysydd Penodol

Yr Economi

Mae'r adran hon yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am feysydd penodol, yn unol â chais y Pwyllgor.

Dyraniadau i gefnogi busnesau, gan gynnwys manylion am sut mae'r rhain yn helpu busnesau bach a chanolig a busnesau mwy;

Y dyraniad ariannol i gefnogi busnesau yn 2026-27 yw £98.545m. £61.945m o'r BEL Busnes a Datblygiad Economaidd Rhanbarthol 3751, £22.5m o'r BEL Busnes Cymru 3901, £10.3m o'r BEL Arloesi ar gyfer Busnes 3742 a £3.8m o'r BEL Allforio a Masnach 3754.

Mae Llywodraeth Cymru yn cefnogi busnesau bach a chanolig a busnesau mwy drwy amrywiaeth o raglenni a gwasanaethau cymorth busnes, gan gynnwys:

- Gwybodaeth, arweiniad a chynghor ar feysydd fel cynllunio busnes, Adnoddau Dynol a gwaith teg, datgarboneiddio, allforio, gweithgarwch y gadwyn gyflenwi ac arferion gorau drwy Busnes Cymru. Cymorth i helpu busnesau bach a chanolig i sicrhau contractau a lleihau costau drwy Gwerthwchi Gymru.
- Mynediad at gyllid drwy Fanc Datblygu Cymru sy'n pontio bylchau cyllid drwy benthyciadau ac ecwiti, yn enwedig i fusnesau bach a chanolig a microfusnesau nad ydynt yn cael eu gwasanaethu'n ddigonol gan fenthycwyr prif ffrwd. Mae gan Lywodraeth Cymru hefyd gronfa benodol, sef Cronfa Dyfodol yr Economi.
- Cymorth technoleg ac arloesi ar gyfer digidoleiddio, ymchwil a datblygu a mabwysiadu technolegau newydd.
- Gwasanaethau cymorth Allforio a Rhyngwladoli sy'n cysylltu busnesau â chyfleoedd byd-eang, gan gynnig arweiniad wedi'i deilwra ac offer ymarferol i helpu cwmnïau Cymru i ehangu'n rhyngwladol.
- Fforymau sector, annog rhannu gwybodaeth, meithrin partneriaethau rhwng busnesau, y byd academiaidd a'r sector cyhoeddus.
- Cyfeirio busnesau at Busnes Cymru, sy'n darparu un pwynt cyswllt iddynt gan sicrhau y gallant gael gafael ar y cymorth fwyaf perthnasol yn gyflym heb unrhyw ddyblygu na dryswch diangen.
- Rhaglenni penodol i sectorau fel bwyd, creadigol, twristiaeth, adeiladu, yr economi sylfaenol.

- Cymorth sgiliau ac arloesi gan gynnwys y Rhaglen Sgiliau Hyblyg, SMART Cymru, Cronfa'r Economi Gylchol. Mae'r Rhaglen Sgiliau Hyblyg yn darparu 50 y cant o gyllid grant i gefnogi cyflogwyr i uwchsgilio ac mae cyllid ar gael i fusnesau o unrhyw faint.
- Twf sy'n seiliedig ar leoedd drwy dimau rhanbarthol, buddsoddi mewn eiddo a mentrau'r economi sylfaenol.
- Ymyriadau penodol sy'n seiliedig ar brosiectau o Arfor i GCRE.

Ar ben hynny, yn 2026-27 bydd £7.531m o'r BEL Cyflogadwyedd gan gynnwys y Warant i Bobl Ifanc yn cael ei ddrynnu i'r Rhaglen Sgiliau Hyblyg sy'n darparu 50 y cant o gyllid grant i helpu cyflogwyr gyda chostau uwchsgilio, ac mae cyllid ar gael i fusnesau o unrhyw faint.

Dyraniadau i gefnogi seilwaith eiddo a datblygu safleoedd cyflogaeth

Bydd y dyraniad cyfalaf o £34.459m a'r dyraniad adnoddau o £2.268m yn y Gyllideb Ddrafft 2026-27 yn ein galluogi i barhau i fuddsoddi mewn eiddo masnachol, lle mae tystiolaeth o ddiffyg yn y farchnad. Bydd yn ein galluogi i ddenu a chadw buddsoddiad na fyddai'n dod i Gymru nac yn cael ei ailfuddsoddi yng Nghymru fel arall, gan ddylanwadu ar benderfyniadau masnachol er mwyn cyflawni amcanion cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol ehangach. Ar y cyd â phartneriaid cyhoeddus a phreifat, ein nod yw darparu 150,000 troedfedd sgwâr y flwyddyn o arwynebedd llawr masnachol newydd, ynghyd â safleoedd cyflogaeth sy'n barod ar gyfer buddsoddiad, yn unol â'r cyllid sydd ar gael ar gyfer y Cynllun Cyflenwi Eiddo.

Manylion dyraniadau i gefnogi datblygiad economaidd rhanbarthol, gan gynnwys y Gronfa Twf Lleol, y Cymoedd Technoleg, Porthladdoedd Rhydd a Pharthau Buddsoddi

Y Cymoedd Technoleg

Dyraniad y gyllideb i'r Cymoedd Technoleg yw gwerth £5m o gyfalaf a £1.76m o refeniw. Bydd rhaglen y Cymoedd Technoleg yn cefnogi datblygiad economaidd rhanbarthol drwy ei holl weithgareddau – amrywiaeth o brosiectau unigol sy'n cwmpasu seilwaith, twf busnes a sgiliau. Dyma enghreifftiau o weithio'n uniongyrchol gyda busnesau:

- y Prosiect Gwella Cynhyrchiant Busnes (BPEP) – ymrwymiad o £2.2 miliwn o gyfalaf dros dair blynedd hyd at fis Mawrth 2028;
- Canolfan Hartree – Cynllun Braenaru'r Cymoedd Technoleg – refeniw £95,000 dros ddwy flynedd hyd at fis Awst 2026;

- Mewn partneriaeth â Chyngor Bwrdeistref Sirol Blaenau Gwent, cyd-ariannu cynghorydd busnes yng nghanolfan fenter Goldworks (a adeiladwyd gyda chyllid y Cymoedd Technoleg) £79,578 dros ddwy flynedd ariannol hyd at fis Mawrth 2028;

Mae rhaglen y Cymoedd Technoleg hefyd yn gweithio i baratoi a marchnata gweddill y parseli tir ar safle Rhyd-y-Blew, a lleoliadau eraill ar safle'r Gwaith yng Nglynebwy. Mae'r buddsoddiadau mawr hyd yma yn cynnwys unedau Lime Avenue, Regain 1 a 2, a'r hen adeilad Techboard sydd bellach yn cael ei alw'n Tech Valleys House. Mae'r maes buddsoddi hwn wedi sicrhau dros 298,000 troedfedd sgwâr o ofod llawr – hen a newydd – i fusnesau. Ar hyn o bryd, mae rhaglen y Cymoedd Technoleg yn gweithio gyda Phrifddinas-Ranbarth Caerdydd a Menter y Cymoedd Gogleddol i nodi a helpu i gyflwyno prosiectau safleoedd ac adeiladau cydweithredol.

Trydedd elfen rhaglen y Cymoedd Technoleg yw buddsoddi mewn datblygu sgiliau. Mae'r rhaglen yn ariannu amrywiaeth eang o brosiectau sy'n ymwneud â sgiliau sy'n seiliedig ar leoedd sydd wedi'u cynllunio i godi ymwybyddiaeth o'r cyfleoedd gyrfa sydd ar gael i bobl ifanc sy'n astudio pynciau STEM, ac i helpu i greu llif cadarn o weithwyr talentog ar gyfer swyddi sy'n edrych tua'r dyfodol. Mae enghreifftiau o'r gwaith hwn yn cynnwys:

- Prosiect Hwyluso STEM - ymrwymiad refeniw o £95,000 dros bedair blynedd hyd at fis Mawrth 2028;
- WVEP a TiW:WV – Ymrwymiad (refeniw a chyfalaf) dros oes rhaglen y Cymoedd Technoleg o £349,697 (2021 i 2024) a £397,000 (2024 i 2028). Mae'r Panasonic Trust wedi darparu arian cyfatebol ar gyfer y swm hwn.
- Canolfannau HiVE a HiVE – Hyd yma, mae £1.5 miliwn wedi'i fuddsoddi mewn canolfannau HiVE mewn ysgolion ar draws ardal y Cymoedd Technoleg. Mae HiVE yn gyfleuster gwerth miliynau o bunnoedd ar gyfer darpar beirianwyr a fydd yn rhoi'r sgiliau a'r profiad sydd eu hangen ar bobl ifanc ar gyfer gyrfaedd yn niwydiannau'r dyfodol. Buddsoddodd rhaglen y Cymoedd Technoleg bron i £5 miliwn er mwyn gallu datblygu a chyflawni'r dyluniad, gan helpu i sicrhau £10.8 miliwn o gyllid ffyniant bro gan Lywodraeth y DU. Mae'r lansiad swyddogol wedi'i drefnu ar gyfer 3 Tachwedd 2025.

Mae rhaglen y Cymoedd Technoleg yn helpu i greu amgylchedd lle gall busnesau newydd fod â hyder i symud i ogledd Cymoedd De Cymru a lle bydd busnesau presennol yn gallu tyfu.

Porthladdoedd Rhydd

Mae Rhaglen Porthladdoedd Rhydd Cymru yn fenter ar y cyd rhwng Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU sydd â'r nod o ddatgloi potensial economaidd Cymru drwy ddatblygu Porthladdoedd Rhydd dynodedig Porthladd Rhydd Celtaidd ac Ynys Môn yn strategol.

Bwriad y rhaglen yw:

1. Hyrwyddo adfywio a chreu swyddi o ansawdd uchel
 - Cefnogi datblygu economaidd mewn ardaloedd arfordirol a difreintiedig.
 - Creu cyfleoedd cyflogaeth cynaliadwy sy'n talu'n dda.
2. Sefydlu Porthladdoedd Rhydd fel canolfannau cenedlaethol ar gyfer masnach a buddsoddiad byd-eang
 - Gwella safle Cymru mewn masnach ryngwladol.
 - Denu buddsoddiad tramor a domestig i sectorau allweddol.
3. Meithrin amgylchedd arloesol
 - Annog ymchwil, datblygu a chydweithio.
 - Cefnogi twf gwyrdd a symud tuag at economi carbon isel.

Gall busnesau mewn parthau Porthladd Rhydd elwa o'r canlynol:

- Gweithdrefnau tollau symlach
- Cynnig rhyddhad ar dollau tramor
- Cymhellion treth

Rhaid i Borthladdoedd Rhydd alinio â'r canlynol:

- Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015
- Ymrwymadau sero net
- Egwyddorion gwaith teg a phartneriaeth gymdeithasol, gan sicrhau bod gweithwyr yn cael eu trin a'u cynrychioli'n deg.

Yn ogystal â'r cymhellion treth, mae'r Rhaglen Porthladdoedd Rhydd yn cynnwys £50m o gyfalaf sbarduno gan Lywodraeth y DU i gefnogi'r gwaith o gyflawni'r ddau Borthladd Rhydd yng Nghymru. Ar gyfer blwyddyn ariannol 2026-2027, mae Llywodraeth y DU wedi nodi y bydd £18m yn cael ei ddyrannu ar gyfer y ddau Borthladd Rhydd. Nid yw'r broses ar gyfer trosglwyddo'r cyllid hwn wedi'i chadarnhau eto.

Bydd Porthladd Rhydd Ynys Môn yn canolbwyntio ar nifer o brosiectau allweddol yn 2026-27. Bydd hyn yn cynnwys:

- Gweithgarwch datgarboneiddio.
- Gwella seilwaith a galluogi/adfer safleoedd tir llwyd.
- Buddsoddiad cyfalaf mewn adeiladu o'r newydd ar gyfer arloesi a gweithgareddau ymchwil a datblygu;
- Gwelliannau hollbwysig i briffyrdd safleoedd allweddol.

Bydd prosiectau'r Porthladd Rhydd Celtaidd yn cynnwys canolbwyntio ar waith galluogi a gwella seilwaith, a chefnogi twf mewn ynni adnewyddadwy a gweithgynhyrchu uwch.

Parthau Buddsoddi

Mae'r Rhaglen Parthau Buddsoddi wedi'i chynllunio i gefnogi'r cryfderau cynyddol yn sectorau blaenoriaeth Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru, cynyddu cynhyrchiant, sbarduno arloesedd, a helpu i fynd i'r afael â gwahaniaethau economaidd sy'n bodoli rhwng rhanbarthau ac o fewn rhanbarthau.

Mae'r Rhaglen yn cael ei chyflwyno ar y cyd gan Lywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU, gydag un Parth Buddsoddi yn ardal teithio i'r gwaith Caerdydd a Chasnewydd, a'r llall yn ardal teithio i'r gwaith Wrecsam a Sir y Fflint. Mae Memorandwm Cydddealltwriaeth yn nodi sut bydd y ddwy lywodraeth yn gweithio gyda'i gilydd ac yn rhoi manylion y trefniadau cyllido i ddarparu Parthau Buddsoddi yng Nghymru.

Bydd Llywodraeth y DU yn darparu £320m o gyllid i ddau Barth Buddsoddi Cymru (£160m yr un) rhwng blynyddoedd ariannol 2025-2026 a 2034-2035 (cyfnod o 10 mlynedd). Gellir defnyddio cyllid yn hyblyg rhwng gwariant ac un pecyn cymell treth – y gellir ei ehangu yn seiliedig ar nifer a maint y safleoedd.

Bydd pob Parth Buddsoddi yn cael hyd at £160 miliwn o wariant hyblyg (wedi'i rannu 40:60 rhwng gwariant adnoddau (RDEL) a gwariant cyfalaf (CDEL). Bydd costau unrhyw gynlluniau treth y mae'r Parth Buddsoddi yn dewis manteisio arnynt yn cael eu tynnu o'r £160m hwn dros gyfnod 10 mlynedd y rhaglen.

Mae Llywodraeth y DU wrthi'n cwblhau'r dyraniadau ar gyfer y ddau Barth Buddsoddi ar gyfer 2026-27. Bydd dyraniadau dangosol yn golygu y bydd Parth Buddsoddi Sir y Fflint a Wrecsam yn cael tua £14m a Phrifddinas-Ranbarth Caerdydd yn cael tua £13m.

Mae'r ddau Barth Buddsoddi ar wahanol gamau o ran cymeradwyo achosion busnes a byddant yn cyflwyno rhagor o fanylion am weithgarwch y flwyddyn nesaf mewn Cynlluniau Cyflawni Blynyddol yn ystod 2025/26. Byddant yn canolbwyntio ar bedwar prif faes gweithgarwch:

- Seilwaith
- Sgiliau
- Arloesi/Ymchwil a Datblygu
- Cymorth Busnes

Mae Parth Buddsoddi Sir y Fflint a Wrecsam yn adeiladu ar ei glwstwr cenedlaethol bwysig o weithgynhyrchu uwch, gan dyfu a thrawsnewid y sector i ddiwallu anghenion

y dyfodol a chynyddu ei fanteision economaidd drwy gyflogaeth a chynyddu cynhyrchiant a thâl. Bydd y Parth Buddsoddi hefyd yn canolbwyntio'n ofodol ar nifer o safleoedd strategol allweddol gan gynnwys Ystadau Diwydiannol Glannau Dyfrdwy a Wrecsam, Warren Hall a thir o amgylch Maes Awyr Penarlâg.

Bydd Parth Buddsoddi Caerdydd a Chasnewydd yn sbarduno arloesedd a thwrf ar draws y sectorau gweithgynhyrchu uwch a digidol a thechnoleg, gan ganolbwyntio ar glwstwr lled-ddargludyddion cyfansawdd y rhanbarth.

Mae gan y ddwy raglen brosesau achos busnes cadarn a threfniadau monitro a gwerthuso i asesu ystyriaethau Gwerth am Arian critigol.

Y Gronfa Twf Lleol

Bydd Cronfa Twf Lleol newydd i Gymru yn cyflawni Cenhadaeth Economaidd Llywodraeth Cymru ac agenda Llywodraeth y DU ar gyfer twf. Mae'r Gronfa werth £547m a bydd yn para am dair blynedd gan ddechrau o fis Ebrill 2026 ymlaen. Bydd Cynllun Buddsoddi yn cael ei ddatblygu a'i gyflawni gan Lywodraeth Cymru mewn partneriaeth gyda llywodraeth leol a'r sector preifat, addysg uwch ac addysg bellach, a'r trydydd sector.

Yn ddiweddarach y mis hwn, bydd Llywodraeth Cymru yn ymgynghori ar y ffordd orau o ddefnyddio'r cyllid hwn. Bydd yr ymgynghoriad yn canolbwyntio ar y ffordd orau o wneud y canlynol:

- creu a thyfu busnesau Cymru mewn sectorau allweddol a hybu buddsoddiad mewn ymchwil ac arloesi, mewn meysydd fel iechyd a biodechnoleg, technoleg ariannol, ynni carbon isel a Deallusrwydd Artiffisial;
- cefnogi pobl i gael gwaith a helpu pobl i ennill sgiliau a chymwysterau newydd i symud ymlaen i swyddi sy'n talu'n well fel bod cyfran fwy o'n poblogaeth mewn gwaith;
- mynd i'r afael â'r materion sy'n llesteirio twf, fel yr angen am safleoedd ac adeiladau allweddol, cynhyrchu ynni adnewyddadwy a charbon isel, effeithlonrwydd ynni, cysylltedd digidol, a thrafnidiaeth carbon isel.

Dyraniadau i gefnogi'r unigolion a'r cymunedau yr effeithiwyd arnynt gan benderfyniad Tata i atal y gwaith o gynhyrchu dur sylfaenol ym Mhort Talbot i ategu'r cyllid a ddarperir gan Lywodraeth y DU

Nid oes darpariaeth gyllidebol benodol ar gyfer yr unigolion a'r cymunedau y mae prosiect datgarboneiddio Tata Steel yn effeithio arnynt. Fodd bynnag, mae gweithgareddau cymorth 'busnes fel arfer' Llywodraeth Cymru, fel cyllideb ReACT+ gwerth £7.095m, yn darparu digon o gyllideb i reoli unrhyw alw sy'n cael ei drosglwyddo gan y rheini y mae diswyddiadau Tata Steel UK a'r gadwyn gyflenwi yn

2026-27 yn effeithio arnynt. Mae cyllideb arfaethedig £16.834m Cymunedau am Waith a Mwy, sy'n cael ei darparu drwy gyllid grant ar draws 22 awdurdod lleol Cymru ar gyfer 2026-27, yn darparu cymorth cyflogadwyedd dwys i'r bobl fwyaf difreintiedig yn y farchnad lafur o amrywiaeth o leoliadau cymunedol.

Dyraniadau ariannol i gefnogi'r economi sylfaenol

Mae dyraniad blynyddol o £1m ar gyfer hyrwyddo a chefnogi amcanion datganiad cenhadaeth yr Economi Sylfaenol a gafodd ei gyhoeddi ym mis Ebrill;

Mae £0.500m o'r gyllideb wedi yn mynd i BEL Busnes Cymru 3901 i brif ffrydio egwyddorion yr Economi Sylfaenol i gymorth busnes. Drwy'r gwaith hwn eleni, mae'r gweithgareddau canlynol wedi cael eu cyflawni:

- Dau Expo yn cysylltu busnesau'r economi sylfaenol â sefydliadau prynu mawr yn y sector preifat a chyhoeddus. Denodd y cyntaf a gynhaliwyd yn Abertawe bron i 900 o bobl cofrestredig a 65 o arddangoswyr, a oedd yn gynnydd o'r digwyddiad cyntaf o'i fath a gynhaliwyd y llynedd. Cynhelir Expo gogledd Cymru ar 16 Hydref.
- Pedwar digwyddiad rhanbarthol i ddatblygu gallu busnesau lleol i ymgysylltu â'r ddeddfwriaeth gaffael newydd, gan ddenu 549 o bobl.

Drwy weithgarwch prosiectau'r economi sylfaenol, rydym wedi gweithio gyda rhanddeiliaid yn y sectorau bwyd, tai a thrafnidiaeth. Mae'r ymyriadau hyn yn helpu i feithrin cadwyni cyflenwi lleol a chynnal a chreu gwaith yn lleol. Mae'r prosiectau hyn yn cynnwys:

- Parhau i ddarparu cefnogaeth i achredu contractwyr yn y sector tai;
- Ehangu prosiect Llysiau o Gymru ar gyfer Ysgolion;
- Treialu opsiynau bar salad mewn detholiad o ysgolion uwchradd. Mae'r model hwn yn cael ei ddefnyddio ym Malmo, Sweden, ac mae'n sicrhau bod disgyblion yn bwyta'n iach ac yn cynyddu'r cynnyrch lleol a thymhorol a ddefnyddir;
- Drwy Adeiladu Arbenigrwydd Cymru, bwrw ymlaen ag amrywiaeth o fentrau i gefnogi'r economi sylfaenol, gan gynnwys hyrwyddo'r defnydd o Gyfrifon Banc Prosiectau i sicrhau bod cyflenwyr bach yn cael eu talu'n brydlon, cefnogi'r sector adeiladu i wella ei allu digidol, a darparu gwybodaeth allweddol i lywio cynlluniau gwaith yn y dyfodol;
- Adeiladu ar y prosiect llwyddiannus Cymunedau Ymarfer Bwyd a sefydlu rhwydweithiau newydd mewn sectorau allweddol eraill yr economi sylfaenol i annog arloesi ac i rannu'r hyn a ddysgwyd.

Banc Datblygu Cymru – gan gynnwys dyraniadau i'r Cynllun Benthyciadau Busnes Gwyrdd, Cynllun Cartrefi Gwyrdd Cymru, a chymorth i fusnesau sy'n eiddo i weithwyr

Bydd Banc Datblygu Cymru yn parhau i gynnig cyllid i fusnesau ddechrau arni a thyfu, yn unol â'n haddewid yn y Rhaglen Lywodraethu i ehangu'r defnydd o gyfalaf tymor estynedig ar ffurf buddsoddiad dyled ac ecwiti.

Mae Banc Datblygu Cymru yn cefnogi'r newidiadau sydd eu hangen i ymddygiad busnesau er mwyn cyflawni nodau sero net, gwreiddio rhinweddau sero net mewn cronfeydd presennol a gweithio gyda thrydydd partïon i ystyried atebion newydd o ran cyllid. Mae'r banc wedi treialu cynllun Cartrefi Gwyrdd Cymru gan ddefnyddio cyfalaf a ddyrannwyd drwy'r MEG Llywodraeth Leol a Thai. Mae'r cynllun yn cynnig cyllid di-log i berchen-feddianwyr sy'n gallu buddsoddi mewn systemau gwresogi carbon isel ac effeithlonrwydd ynni, ond nad oes ganddynt y cyfalaf ymlaen llaw. Mae'r cynllun yn cyflawni'r ymrwymadau sydd wedi'u nodi yn Cymru Sero Net: Cyllideb Garbon 2 a'r camau gweithredu a nodir yn y Strategaeth Gwres i Gymru.

Mae'r banc wedi sefydlu Cynllun Benthyciadau Busnes Gwyrdd, a rhwng 2023 a Mehefin 2025 mae'r cynllun hwn wedi darparu dros £7.9 miliwn o gyllid ad-daladwy i fusnesau bach a chanolig i fuddsoddi mewn technolegau arbed ynni. Mae'r Cynllun wedi cael ei ymestyn yn ddiweddar, gan roi cyngor a chymorth i fusnesau yn ogystal â chyllid i wneud gwelliannau effeithlonrwydd ynni, gan leihau eu hallyriadau carbon.

Mae'r gyllideb ddrafft ar gyfer 2026-27 yn dyrannu cyfalaf Trafodiadau Ariannol o MEG yr Economi, Ynni a Chynllunio i Fanc Datblygu Cymru er mwyn i Fanc Datblygu Cymru allu parhau i wneud y canlynol:

- cynnig micro fenthyciadau i fusnesau bach, masnachwyr unigol a mentrau cymdeithasol yng Nghymru neu sy'n barod i symud i Gymru drwy Gronfa Micro Fenthyciadau Cymru
- ymestyn y Cynllun Benthyciadau Busnes Gwyrdd
- buddsoddi ym musnesau'r dyfodol drwy weithgarwch Angylion Buddsoddi busnesau, denu rhagor o fuddsoddiad gan fuddsoddwyr preifat a syndicadau, ac atal busnesau proffidiol rhag gadael Cymru drwy alluogi pryniant gan reolwyr drwy Gronfa Olyniaeth Busnes Cymru, sy'n cefnogi perchnogaeth gweithwyr o fusnesau ac sy'n cael ei hariannu ar y cyd gan Gronfa Bensiwn Clwyd

Mae Llywodraeth Cymru yn parhau i drafod â Thrysorlys Ei Fawrhydi ynghylch delio â'r goblygiadau cyllidebol sy'n deillio o ailddosbarthu'r banc. Ar hyn o bryd, mae Llywodraeth Cymru yn rheoli'r goblygiadau hyn o'r adnoddau presennol.

Dyraniad ariannol i Busnes Cymru

Dyrannwyd £22.5m yn y gyllideb hon ar gyfer gwasanaeth Busnes Cymru rhwng mis Ebrill 2026 a mis Mawrth 2027 i ddarparu gwasanaeth entrepreneuriaeth rhagweithiol a chymorth busnes i fusnesau bach a chanolig.

Nod Busnes Cymru yw ei gwneud yn haws i ficrofusnesau a busnesau bach a chanolig yng Nghymru, gan gynnwys mentrau cymdeithasol a darpar entrepreneuriaid o bob oed, gael gafael ar yr wybodaeth, y cyngor a'r gefnogaeth sydd eu hangen arnynt i ddechrau, i gynnal ac i ddatblygu eu busnesau. Mae'r gwasanaeth yn helpu entrepreneuriaid newydd, microfusnesau presennol a busnesau bach a chanolig i adeiladu busnesau mwy cydnherth a datblygu eu harferion busnes yn ogystal â gwella cynhyrchiant ac ysgogi twf busnes mewn ffordd gynhwysol a chynaliadwy, drwy fuddsoddi'n well, allforio, a chreu swyddi o ansawdd da.

Mae Busnes Cymru yn darparu un pwynt cyswllt i fusnesau ac entrepreneuriaid ar gyfer gwybodaeth fusnes, cyngor a chefnogaeth gan y sectorau cyhoeddus, preifat a gwirfoddol, a gellir cael mynediad ati'n ddigidol drwy <http://busnescymru.llyw.cymru> a sianeli cyfryngau cymdeithasol; a llinell gymorth 03000 6 03000. Mae'r gwasanaeth yn cynnig cyfuniad o gymorth ar-lein, dros y ffôn, un i lawer ac un i un i fusnesau, sydd wedi'i deilwra yn ôl anghenion y cleient a gwahanol ranbarthau Cymru, gan ddibynnu ar ofynion lleol. Mae Busnes Cymru yn chwarae rhan allweddol o ran sicrhau bod entrepreneuriaid a busnesau yn gallu llywio'r dirwedd cymorth busnes yng Nghymru i gael gafael ar y cymorth mwyaf priodol iddyn nhw.

Mae Busnes Cymru yn rhoi mynediad i entrepreneuriaid a busnesau at ystod eang o wybodaeth, cyngor ac arweiniad diduedd i'w helpu i ddechrau a thyfu. Mae'r cymorth yn cynnwys cyngor busnes cyffredinol; cydraddoldeb a gwaith teg; effeithlonrwydd adnoddau; masnach ryngwladol; mentora ac ecsbloetio digidol. Darperir cymorth pwrpasol hefyd i helpu busnesau i gael gafael ar fwy o gyfleoedd caffael; gwella marchnata a gwerthu; cael gafael ar gyllid; a chynghor ym maes cyflogaeth, adnoddau dynol a sgiliau.

Mae Busnes Cymru yn darparu cymorth i fusnesau drwy bum thema waith allweddol:

- Mae gwasanaethau llinell gymorth a digidol yn **Busnes Cymru** bwynt cyswllt cwbl ddwyieithog, hygyrch, sy'n cynnig ystod lawn o wybodaeth ac arweiniad i entrepreneuriaid a busnesau. Mae'n darparu gwybodaeth ac adnoddau diduedd wedi'u teilwra'n arbennig i helpu i ganfod cymorth busnes. Mae porth caffael GwerthwchiCymru yn hyrwyddo cyfleoedd i fusnesau gael gafael ar gontractau sector cyhoeddus a'u hennill.
- Mae cynllun **cefnogi entrepreneuriaid a dechrau busnes Busnes Cymru** yn ysbrydoli ac yn datblygu gallu entrepreneuriaid drwy hyrwyddo diwylliant o entrepreneuriaeth a dechrau busnes yng Nghymru. Mae'n estyn allan at bobl ifanc mewn addysg a'r rheini o dan 25 oed, oedolion sy'n ystyried dechrau eu

busnes eu hunain, ac allgymorth wedi'i dargedu ar gyfer unigolion sy'n cael eu tangynrychioli mewn busnesau newydd a chymdeithas.

- Mae **cymorth datblygu a chynghori Busnes Cymru** yn meithrin hyder a gwydnwch entrepreneuriaid a'r gymuned fusnes bresennol yng Nghymru drwy ddarparu cyngor a chymorth bwrpasol a rheoli cysylltiadau. Mae'r gwasanaeth yn darparu cyngor busnes a chymorth arbenigol i helpu busnesau i greu cyfleoedd cyflogaeth, cael gafael ar gyllid, chwilio am farchnadoedd newydd a gwella eu harferion busnes a'u cynhyrchiant. Mae cymorth arbenigol yn canolbwyntio ar wella arferion busnesau bach a chanolig o ran datgarboneiddio, cadwyni cyflenwi ac arferion cyflogaeth a gwaith teg, gan ddarparu cysylltiad â chymorth sgiliau a phrentisiaethau.
- Mae **Rhaglen Cyflymu Twf Busnes Cymru** yn darparu gwasanaethau cymorth busnes wedi'i deilwra, rheoli cysylltiadau a hyfforddiant arbenigol ar gyfer busnesau dethol cyn-refeniw a busnesau sefydledig sy'n gallu dangos y dyhead a'r potensial i sicrhau twf mawr. Mae'r cymorth yn canolbwyntio ar gyfleoedd i allforio, arloesi, gwella cynhyrchiant, cynyddu cyflogaeth, a mynediad at gyllid ac mae'n cael ei ddarparu gan hyfforddwyr a mentoriaid medrus ar y cyd â chyfres o adnoddau twf uchel deinamig ar-lein.
- Mae **Busnes Cymdeithasol Cymru** yn darparu gwasanaeth arbenigol pwrpasol a chydweithredol ar gyfer mentrau cymdeithasol sy'n canolbwyntio ar gyflawni'r canlyniadau fel y'u hamlinellir yn y Weledigaeth a'r Cynllun Gweithredu deng mlynedd, "Trawsnewid Cymru drwy fentrau cymdeithasol". Mae hyn yn cynnwys cymorth busnes un i un i fusnesau cymdeithasol newydd a busnesau twf cymwys, cymorth pwrpasol ar gyfer perchnogaeth gan y gweithwyr a chymorth mentora cymheiriaid.

Cymorth i sectorau gweithgynhyrchu allweddol fel y sector awyrofod, y sector modurol a'r sector dur

Yn dilyn y penderfyniad i beidio ag adnewyddu llythyr cylch gwaith tymor Llywodraeth Diwydiant Cymru, a chau'r sefydliad ddiwedd fis Mawrth 26, bydd angen ystyried y costau sy'n gysylltiedig â dirwyn y sefydliad i ben a threfniadau amgen a allai gael eu rhoi ar waith i ddarparu gwasanaethau i Lywodraeth Cymru yn ôl yr angen.

Mae Bargaen Twf Amddiffyn Cymru, a gyhoeddwyd yn y Strategaeth Ddiwydiannol Amddiffyn, yn rhoi mynediad at gronfa £250M i gefnogi'r sector amddiffyn presennol, yn enwedig busnesau bach a chanolig, ac i annog rhai newydd i'r gadwyn gyflenwi amddiffyn. Mae gofynion Cymru'n cael eu diffinio – efallai y bydd hyn yn gofyn am gyfraniad ymarferol neu uniongyrchol gan Lywodraeth Cymru yn enwedig lle mae manteision yn cael eu teimlo y tu hwnt i'r gadwyn gyflenwi amddiffyn fel awyrofod sifil, gofod sifil a chymwysiadau modurol. Bydd angen adnoddau ychwanegol i sefydlu a rheoli Bargaen Twf Amddiffyn Cymru, ac nid yw'n hysbys eto a fydd modd defnyddio cyllid rhaglenni'r Fargen i dalu'r costau hyn. Roedd y Strategaeth Ddiwydiannol

Amddiffyn hefyd yn cynnwys cyhoeddiadau ar glystyrau amddiffyn a diogelwch rhanbarthol, a chyllid ychwanegol ar gyfer colegau technegol sgiliau ac amddiffyn sy'n cael eu hystyried gyda'r Weinyddiaeth Amddiffyn.

Mae angen cyllid ar gyfer rhaglen digwyddiadau busnes-i-fusnes er mwyn sicrhau presenoldeb mewn digwyddiadau byd-eang allweddol, proffil uchel mewn sectorau fel ynni, modurol, awyrofod, amddiffyn, diogelwch, a'r gofod. Mae'r digwyddiadau hyn yn helpu i godi proffil Cymru yn rhyngwladol yn ogystal â darparu mecanwaith cost-ffeithiol i gwmnïau unigol gynyddu eu gwerthiant domestig a rhyngwladol.

Mae bygythiadau allanol i Sector Dur y DU fel prisiau ynni, gorgapasiti byd-eang, rhwystrau masnach, a thariffau. Rydym yn cefnogi'r sector drwy weithio gyda Llywodraeth y DU, cwmnïau dur, undebau llafur a'r Cyngor Dur i sefydlu Strategaeth Dur a fydd yn ystyried y gwahanol faterion polisi a'r materion allanol sy'n wynebu'r sector yn ogystal â nodi meysydd ar gyfer buddsoddi.

Ar hyn o bryd mae Tata Steel UK (TSUK) yn symud oddi wrth gynhyrchu dur ffwrnais chwyth i gynhyrchu dur ffwrnais arc trydan glanach a gwyrddach. Dyma un o'r prosiectau trawsnewid diwydiannol mwyaf yn y DU a'r buddsoddiad mwyaf yn y diwydiant dur ers degawdau. Ei nod yw diogelu sofraniaeth dur y DU. Bydd y prosiect yn lleihau allyriadau carbon diwydiannol cyfan y Deyrnas Unedig 8% (a Phort Talbot 90%), gan osod meincnod mewn cylcholdeb drwy ddefnyddio metel sgrap y Deyrnas Unedig.

Mae'r cyfnod pontio yn dod â heriau, ond hefyd cyfleoedd i gyflenwyr lleol helpu i sicrhau'r newidiadau sydd eu hangen i sefydlu technoleg newydd. Ar ôl cwblhau'r newid, bydd y ddau gynhyrchydd dur o Gymru – sef 7 Steel UK a TSUK – yn darparu dur drwy ffwrneisi arc trydan a fydd yn cael eu bwydo â metel sgrap.

Mae Llywodraeth Cymru yn gweithio'n agos gyda Bwrdd Pontio TSUK i ddarparu gwybodaeth, cyngor a chymorth i'r gweithwyr, y teuluoedd a'r cymunedau hynny y mae'r newid yn effeithio arnynt.

Y dyraniadau i gyflawni Croeso i Gymru: blaenoriaethau i'r economi ymwelwyr 2020-25, gan gynnwys 'Cronfa Buddsoddi mewn Twristiaeth Cymru' a 'Chronfa'r Pethau Pwysig'

Mae Cronfa Buddsoddi mewn Twristiaeth Cymru, sy'n werth £50m, yn gyfuniad o grantiau a benthyciadau, a reolir gan Fanc Datblygu Cymru, a fydd yn parhau i helpu i ariannu buddsoddiad cyfalaf mewn prosiectau sy'n tyfu'r sector ac sy'n cael effaith gadarnhaol ar economi Cymru.

Mae'r gronfa'n dod â chyllid masnachol a grantiau ynghyd mewn un pecyn o gymorth ariannol i ddarparu buddsoddiad cyfalaf i'r sector a bydd yn helpu i ariannu

buddsoddiad cyfalaf mewn prosiectau twristiaeth a all greu effaith gadarnhaol ar dyfu'r sector ac economi Cymru. Bydd Cronfa Buddsoddi mewn Twristiaeth Cymru yn parhau i gefnogi prosiectau cyfalaf cymwys yn ystod 2026-27 a fydd yn gwella'r hyn sy'n cael ei gynnig i dwristiaid yng Nghymru drwy gefnogi ein strategaeth newydd ar gyfer y sector.

Mae cronfa'r Pethau Pwysig yn rhedeg dros ddwy flynedd, a dechreuodd y rownd bresennol yn 2025, felly bydd yn parhau ar gyfer 2026-27. Pwrpas y gronfa yw darparu gwelliannau mewn seilwaith sylfaenol ond hanfodol i ymwelwyr mewn cyrchfannau twristiaeth strategol ledled Cymru i sicrhau bod pob ymwelydd yn cael profiad cadarnhaol a chofiadwy drwy gydol pob agwedd ar eu harhosiad. Mae'r gronfa'n agored i awdurdodau lleol ac Awdurdodau'r Parciau Cenedlaethol.

Byddwn yn ystyried defnyddio ymyriadau grant bach i gynorthwyo busnesau twristiaeth preifat ledled Cymru.

Byddwn yn cyflwyno cynllun i ddatblygu seilwaith twristiaeth beicio yn 2026-27. Bydd hyn yn ein galluogi i fanteisio ar y cyfle "blwyddyn beicio" a ddaw i Gymru yn sgil y Tour de France.

Unrhyw ddyraniadau mewn perthynas â chynigion deddfwriaethol y rheoliadau llety ymwelwyr

Dyrannwyd gwerth £0.2m o refeniw a gwerth £0.7m o gyfalaf fel rhan o'r gyllideb hon i gefnogi'r gwaith o ddatblygu'r system gofrestru, sy'n cael ei harwain gan Awdurdod Cyllid Cymru (ACC) fel rhan o gynllunio'r gwaith o weithredu'r Bil Ardoll Ymwelwyr o dan Ddeddf Llety Ymwelwyr (Cofrestru ac Ardoll) Etc. (Cymru) 2025. Mae'r cyllid hwn yn ategu'r cyllid a ddyrannwyd i ACC yn y Prif Grŵp Gwariant Gwasanaethau Canolog a Gweinyddu. Mae hyn yn parhau â'r dull a sefydlwyd fel rhan o'r broses o bennu'r gyllideb ddiwethaf.

Bydd y cynllun cofrestru yn sail i'r ardoll ymwelwyr a thrwyddedu llety ymwelwyr, a fydd yn cael eu hystyried gan y Senedd ar ôl cyflwyno'r Bil Datblygu Twristiaeth a Rheoleiddio Llety Ymwelwyr (Cymru). Bydd cyllid yn cael ei ddyrannu i weithredu'r cynllun trwyddedu ar ôl i'r Bil fynd drwy'r Senedd.

Dyraniadau i bob un o'r pedair borgen ddinesig a thwf

Rydym yn parhau i fuddsoddi mewn cefnogi bargeinion dinesig a thwf. Mae'r cymorth hwn yn arwydd o'r buddsoddiad trawsnewidiol parhaus ledled Cymru i ddarparu swyddi crefftus, cynaliadwy a seilwaith, ac i gymunedau ar hyd a lled y wlad. Mae Cyllideb Ddrafft 2026-27 wedi dyrannu £22 miliwn ar gyfer y pedwar cytundeb. Mae Llywodraeth y Deyrnas Unedig wedi darparu £76.4 miliwn arall, gan ddod â chyfanswm y buddsoddiad arfaethedig yn 2026-27 i £98.4 miliwn ar draws y pedwar cytundeb. Mae'r cyfraniad hwn yn cynorthwyo pwyllgorau rhanbarthol i gyflawni'r

canlyniadau a'r allbynnau a nodir yng nghytundebau'r bargeinion, a'r achosion busnes portffolio perthnasol.

Cymorth i gyflawni 'Cydwethio er budd manwerthu: cynllun gweithredu Fforwm Manwerthu Cymru'

Nid oes unrhyw gymorth ariannol wedi'i ddyrannu yn y gyllideb hon i gyflawni'r Cynllun Gweithredu Manwerthu yn ychwanegol at amser staff Llywodraeth Cymru sy'n cael ei ddyrannu i bolisi manwerthu.

Dyraniadau i gefnogi busnesau a gweithwyr wrth drosglwyddo i weithredu'n Sero Net, fel dyraniadau i gefnogi'r dasg o greu swyddi gwyrdd cynaliadwy, a dyraniadau a fydd yn sicrhau y bydd gan weithwyr y sgiliau angenrheidiol ar gyfer y swyddi hyn

Mae'r **Rhaglen Sgiliau Hyblyg** yn parhau i ddarparu cyfleoedd i fusnesau fuddsoddi ynddynt eu hunain drwy uwchsgilio ac ailsgilio eu gweithwyr i gefnogi eu gallu i dyfu a ffynnu. Mae'r Rhaglen Sgiliau Hyblyg yn cynnig cymorth o 50% o gostau hyfforddi i gyflogwyr, gyda llinyn sero net penodol. Drwy'r Rhaglen Sgiliau Hyblyg, rydym yn cefnogi sgiliau mewn peirianeg, gweithgynhyrchu a chynaliadwyedd. Rydym wedi dyrannu £7.531m i'r Rhaglen Sgiliau Hyblyg ar gyfer 2026-27.

Mae **prentisiaethau**'n parhau i fod yn gonglfaen i strategaeth sgiliau Llywodraeth Cymru. Mae'r rhaglen brentisiaethau yn canolbwyntio ar y canlynol:

- sectorau sero net a STEM
- Llwybrau technegol lefel uwch
- Gradd-brentisiaethau mewn adeiladu, rheilffyrdd, digidol, a pheirianeg.

Mae dyraniad ychwanegol o £2.386m wedi cael ei ddarparu yn y gyllideb hon i gefnogi ein rhaglen brentisiaethau.

Mae **Busnes Cymru** yn darparu amrywiaeth o gyngor busnes cyffredinol, gwybodaeth a chyfeiriadau yn ogystal â meysydd arbenigol o gyngor fel effeithlonrwydd adnoddau i gefnogi busnesau. Mae Busnes Cymru yn cynnig cyngor a chefnogaeth amrywiol ar effeithlonrwydd adnoddau, rheoli cyllid, polisïau ac arferion gwyrdd, yn ogystal â gweithdai.

Mae Ymgynghorwyr Datgarboneiddio yn helpu busnesau i fabwysiadu neu wella strategaethau amgylcheddol, ac i weithio gyda busnesau i greu busnes cadarn sy'n defnyddio adnoddau'n effeithlon. Mae ymgynghorwyr yn darparu cyngor amrywiol fel defnyddio llai o ddeunyddiau crai i leihau'r risg o brinder deunyddiau, sbarduno arloesedd a chadernid, a helpu busnesau i gyrraedd marchnadoedd newydd.

Mae ymgyrch gweledigaeth werdd Busnes Cymru yn helpu busnesau i wella eu gwybodaeth am ddefnyddio adnoddau'n effeithlon a'u dealltwriaeth o hynny. Mae'r ymgyrch yn annog busnesau i gymryd camau i leihau eu heffaith ar newid hinsawdd, ac mae'n cefnogi uchelgais Llywodraeth Cymru yng nghyswllt economi sero net. Mae'r ymgyrch yn darparu cynnwys digidol hawdd ei ddefnyddio a digwyddiadau rhyngweithiol ar-lein gan gynnwys cyfres o sesiynau arbenigol.

Mae'r Addewid Twf Gwyrdd yn rhan o'r cymorth arbenigol ar gynaliadwyedd sydd ar gael drwy Busnes Cymru, ac mae'n agored i bob busnes bach a chanolig yng Nghymru ym mha bynnag sector o ddiwydiant. Mae'n ffordd ymarferol i fusnesau ddangos yr effaith gadarnhaol maen nhw'n ei chael ar y bobl a'r lleoedd o'u cwrdd, ac i ymuno â chymuned sy'n prysur gynyddu o sefydliadau blaengar. Drwy ymrwymo i'r Addewid Twf Gwyrdd, mae pob busnes yn ymrwymo i un neu fwy o gamau gweithredu i'w helpu i leihau effaith neu i sicrhau perfformiad cynaliadwy. Mae busnesau hefyd yn cael pecyn cymorth ar gyfer marchnata sydd wedi'i ddylunio'n benodol i ddarparu gwybodaeth ymarferol, canllawiau a logos i helpu i hyrwyddo'r camau maen nhw wedi'u cymryd i ddatgarboneiddio a bod yn fwy cynaliadwy.

Adran costau gwneud busnes ar wefan Busnes Cymru, er mwyn dod â chynnwys ac adnoddau at ei gilydd i helpu busnesau i leihau eu defnydd o adnoddau a chostau. Mae'r adran hon yn ganolbwynt ar gyfer unrhyw gyngor a chefnogaeth i fusnesau yn y dyfodol.

Mae **Cynllun Benthyciadau Busnes Gwyrdd Banc Datblygu Cymru** yn cynnig cyfraddau llog gostyngol a chyfalaf tymor estynedig i gefnogi busnesau sy'n ymgymryd â phrosiectau effeithlonrwydd ynni a datgarboneiddio. Mae'n cynnig cyllid o £1,000 hyd at £1.5m. Mae'r Cynllun hefyd yn darparu mynediad at gymorth ymgynghori wedi'i ariannu'n llawn ac yn rhannol i gynnal archwiliadau ynni sy'n benodol i fusnes.

Mae Llywodraeth Cymru wedi cynhyrchu canllawiau datgarboneiddio busnes sy'n rhoi trosolwg o'r strategaeth, y polisi a'r cyllid ar gyfer datgarboneiddio busnes yng Nghymru. Mae adnoddau sy'n ymwneud â Thechnoleg Dal Carbon a Dulliau Rheoli Tir ar gyfer Sero Net ar gael ar wefan Cyswllt Ffermio.

Mae rhaglenni SMART Cymru yn darparu cyllid a chynghor arbenigol i fusnesau er mwyn iddynt ddatblygu cynnyrch a phrosesau newydd sy'n arwain at ddatgarboneiddio. Mae gan y rhaglenni fynediad at amrywiaeth eang o fecanweithiau cyllid ar gyfer Ymchwil a Datblygu a gwella prosesau, ac maent yn cyflogi tîm o ymgynghorwyr dylunio a gweithgynhyrchu. Dylai unrhyw fusnes sy'n chwilio am gymorth ar gyfer Ymchwil a Datblygu sy'n ymwneud â datgarboneiddio yng Nghymru ddechrau drwy gysylltu â'u Harbenigwr Arloesi Lleol.

Mae'r Contract Economaidd yn mynnu bod busnesau sy'n gofyn am fuddsoddiad gan Lywodraeth Cymru yn dangos pob un o'r canlynol fel gofyniad sylfaenol:

- Potensial i ddatblygu (sy'n cael ei fesur, er enghraifft, yn ôl cyfraniad at gyflogaeth, cynhyrchiant, neu effeithiau lluosydd drwy'r gadwyn gyflenwi).
- Gwaith teg (fel y mae'n cael ei ddiffinio gan y Bwrdd Gwaith Teg).
- Hybu iechyd, gan gynnwys pwyslais arbennig ar iechyd meddwl, sgiliau a dysgu yn y gweithle.
- Cynnydd o ran lleihau ôl troed carbon.

Ymchwil, Datblygu ac Arloesi

Manylion unrhyw gyllid yn ystod 2026-27 a fwriedir i ariannu pum blaenoriaeth Llywodraeth Cymru ar gyfer ymchwil, datblygu ac arloesi yng Nghymru; gan gynnwys unrhyw gyllid sy'n ceisio sicrhau bod gan Gymru gyfran deg o'r cyllid ymchwil, datblygu ac arloesi sydd ar gael, gan gynnwys unrhyw gyllid yn lle cyllid yr UE

Mae'r pum blaenoriaeth yn dyddio'n ôl i 2021 ac maent wedi cael eu disodli gan Cymru'n Arloesi, sef ein strategaeth arloesi. Er nad oes cyllideb wedi'i neilltuo ar gyfer cynyddu cyfran Cymru o'r ymchwil, datblygu ac arloesi sydd ar gael ar lefel y DU ac Ewrop, bydd pob ymyriad yn ystyried y mesur hwn. Mae'r Strategaeth sy'n cyd-fynd â'r Cynllun Cyflenwi yn nodi targedau a cherrig milltir ar gyfer y gweithgarwch hwn.

Manylion unrhyw gyllid yn ystod 2026-27 y bwriedir iddo ariannu Strategaeth Arloesi Cymru

Fel uchod, bydd yr holl ymyriadau cyllido Arloesi yn cael eu hystyried ar sail eu perthnasedd a'u heffeithiolrwydd o ran cyfrannu at y pedair Cenhadaeth a amlygwyd yn y Strategaeth.

Manylion y cyllid ar gyfer ymchwil ac arloesi ar draws Llywodraeth Cymru.

Dyrannwyd £10m o gyfalaf ar gyfer ymchwil ac arloesi yn BEL Arloesi ar gyfer Busnes 3742. Mae adrannau eraill yn Llywodraeth Cymru hefyd yn dyrannu cyllid ar gyfer ymchwil, datblygu ac arloesi naill ai fel rhan o gyllidebau wedi'u neilltuo neu ar sail ad hoc. Yn 2024, nododd Arolwg Ymchwil a Datblygu'r Llywodraeth y Swyddfa Ystadegau Gwladol mai ffigurau diweddaraf ar gyfer gwariant Llywodraeth Cymru ar ymchwil a datblygu yn 2022 oedd £44m, i fyny o £36m yn 2021.

Masnach

Manylion gweithredu trefniadau a rhwymedigaethau newydd o dan Gytundeb Masnach a Chydweithredu'r DU-UE

Mae fy swyddogion yn y tîm Polisi Masnach yn arwain y gwaith sy'n ymwneud â Chytundeb Masnach a Chydweithredu y DU a'r UE yn Llywodraeth Cymru. Arweiniodd Uwchgynhadledd y DU-UE ym mis Mai 2025 at gytuno ar y 'Dealltwriaeth Gyffredin' a chyfres o elfennau negodi sylweddol newydd i wella ein perthynas â'r UE. Mae'r tîm yn ymgysylltu â Llywodraeth y DU ar weithredu'r cytundeb presennol, fel ein presenoldeb ym mhwyllgorau'r Cytundeb Masnach a Chydweithredu a chydlynu'r gwaith ymgysylltu ar gyfer y trafodaethau newydd mewn meysydd fel polisi lechydol a Ffytioiechydol. Mae cyngor hefyd yn cael ei ddarparu ar draws y sefydliad i sicrhau ein bod yn cyflawni ein rhwymedigaethau o dan y Cytundeb Masnach a Chydweithredu. Mae Tîm Allforio Llywodraeth Cymru yn cefnogi busnesau sy'n allforio i'r UE ar hyn o bryd neu sy'n bwriadu allforio i'r UE. Mae'r tîm Polisi Masnach yn rhoi cyngor i gydweithwyr ar allforio o dan y Cytundeb Masnach a Chydweithredu pan fo angen. Mae'r gwaith hwn yn cael ei gyflawni gan adnoddau staff presennol.

Manylion gweithredu cytundebau masnach y DU ar ôl Brexit, gan gynnwys deddfwriaeth berthnasol

Mae fy swyddogion yn arwain y gwaith o ymgysylltu â Llywodraeth y DU ar negodi Cytundebau Masnach Rydd newydd ac yn cydlynu'r gwaith o roi'r cytundebau hyn ar waith yng Nghymru. Hyd yma, mae Llywodraeth y DU wedi defnyddio deddfwriaeth sylfaenol i roi'r cytundebau newydd ar waith, ar ffurf Deddf Masnach (2021), Deddf Masnach (Awstralia a Seland Newydd) (2023) a Deddf Masnach (Cytundeb Partneriaeth Gynhwysfawr a Blaengar y Môr Tawel) (2024). Roedd y ddwy ddeddf gyntaf yn creu pwerau cydredol i wneud y newidiadau sydd eu hangen i roi'r bargeinion hyn ar waith mewn meysydd datganoledig, roedd y darpariaethau olaf yn cynnwys darpariaethau i wneud y newidiadau hyn yn uniongyrchol (cydsyniodd y Senedd yn rhannol i'r rhain).

Nid ydym yn credu y bydd angen deddfwriaeth sylfaenol i weithredu'r Cytundebau Masnach Rydd a lofnodwyd yn fwyaf diweddar (UK India), gydag is-ddeddfwriaeth yn cael ei defnyddio yn lle hynny i wneud newidiadau perthnasol. Yn yr un modd â gwaith ar y Cytundeb Masnach a Chydweithredu, mae fy swyddogion hefyd yn ymgysylltu â Llywodraeth y DU ar weithredu'r cytundebau a'n presenoldeb mewn pwyllgorau ac yn gweithio gyda thimau sy'n ymwneud â busnesau i sicrhau y gall busnesau sy'n allforio i'r marchnadoedd hyn elwa o'r bargeinion hyn os ydynt yn dymuno. Yr adnodd staff presennol yn y tîm sy'n rheoli hyn.

Y dyraniadau ariannol i gyflawni ‘Cynllun Gweithredu Allforio i Gymru’ sef Strategaeth Ryngwladol Llywodraeth Cymru, i gynnwys goblygiadau a fydd yn dod i’r amlwg ar ôl cyhoeddi’r Cynllun Cyflawni Rhyngwladol ym mis Ebrill 2025

Rydym wedi dyrannu £3.752m fel rhan o’r gyllideb hon ar gyfer Allforio, Masnach a Mewnfuddsoddi. Mae’r gyllideb hon yn cynnwys £3.572m i gyflawni Cynllun Gweithredu Allforio Cymru a £0.180m i gefnogi ein hymdrechion i hyrwyddo Cymru fel cyrchfan ar gyfer mewnfuddsoddi.

Mae’r Cynllun Cyflawni Rhyngwladol yn ailadrodd yr ymrwymïadau yn y Strategaeth Ryngwladol a’r Cynllun Gweithredu Allforio i dyfu’r economi drwy gynyddu allforion a denu mewnfuddsoddiad. Nid yw’n gosod unrhyw oblygiadau uniongyrchol ar gyllidebau presennol.

Manylion dyraniadau i ddenu mewnfuddsoddiad i Gymru

Bydd yr £3.572m o gyllid a ddyrannwyd i gyflawni’r Cynllun Gweithredu Allforio yn 2026-27 yn sicrhau bod gennym amrywiaeth o raglenni allforio i helpu busnesau ar eu taith allforio – o ysbrydoli busnesau i allforio; meithrin y gallu i allforio; dod o hyd i gwsmeriaid tramor; a chyrraedd marchnadoedd tramor. Mae’r dirwedd fasnachu fyd-eang a materion geowleidyddol ehangach yn dal i effeithio ar fasnach ryngwladol. Mae’r ystadegau allforio dros dro diweddaraf yn dangos mai gwerth allforion nwyddau Cymru yw £17.1bn yn y flwyddyn a ddaeth i ben ym mis Mehefin 2025, £1.5bn (8.2%) yn is na’r flwyddyn a ddaeth i ben ym mis Mehefin 2024. Mae hyn yn dangos pwysigrwydd darparu cymorth cynhwysfawr i fusnesau Cymru i ddatblygu er mwyn sbarduno twf yn allforion Cymru.

Mae’r £0.180m o gyllid a ddyrannwyd i gyflawni gweithgarwch i hyrwyddo Cymru fel lleoliad ar gyfer mewnfuddsoddi yn sicrhau y gallwn barhau i hyrwyddo sectorau lle mae gan Gymru alluoedd cydnabyddedig a photensial twf ar y llwyfan byd-eang.

Atodiadau

Atodiad A – Llinellau Gwariant y Gyllideb – Prif Grŵp Gwariant yr Economi, Ynni a Chynllunio

Llinell Wariant yn y Gyllideb (Refeniw)		Cynlluniau yn unol â 2025-26 Cyllideb Derfynol Wedi ailddatgan Chwefror 2025	Addasiadau i'r Llinell Sylfaen ar gyfer 2026-27	2026-27 Llinell Sylfaen Ddiwygiedig	Newidiadau	2026-27 Cyllideb Ddrafft Hydref 2025
		£000oedd	£000oedd	£000oedd	£000oedd	£000oedd
Datblygiad Economaidd Rhanbarthol a Busnes		5,394	28	5,422	9	5,431
Datblygu Economaidd Rhanbarthol a Busnes – Nad yw'n arian parod		700	0	700	0	700
Busnes Cymru		22437	36	22,473	40	22,513
Y Cymoedd Technoleg		1,760	2	1,762	0	1,762
Tasglu'r Cymoedd		102	2	104	0	104
Allforio, Masnach a Mewnfuddsoddi		3,752	1	3,753	0	3,753
Cam Gweithredu:	Busnes Cymru / Entrepreneuriaeth ac Economi Ranbarthol	34,145	69	34,214	49	34,263
Cronfeydd Cyllid Busnes		0	312	312	51	363
Cronfeydd Cyllid Busnes - nad yw'n arian parod		1,500	0	1,500	0	1,500
Cam Gweithredu:	Cyfanswm Banc Datblygu Cymru	1,500	312	1,812	51	1,863
Seilwaith Eiddo		2,268	0	2,268	0	2,268
Seilwaith Eiddo – nad yw'n arian parod		13,600	0	13,600	0	13,600

Prosiect Cydgasglu Band Eang y Sector Cyhoeddus		12,506	11	12,517	1	12,518
Gweithrediadau Seilwaith TGCh		868	0	868	0	868
Gweithrediadau Seilwaith TGCh - Nad yw'n arian parod		2,324	0	2,324	0	2,324
Cam Gweithredu:	Datblygu Seilwaith Economaidd	31,566	11	31,577	1	31,578
Strategaeth Ddigidol i Gymru		4,436	2,556	6,992	83	7,075
Cam Gweithredu:	Cyfanswm Cyflawni'r Strategaeth Ddigidol	4,436	2,556	6,992	83	7,075
Cymru Iach ar Waith		100	0	100	0	100
Gwasanaethau a Rhaglenni Corfforaethol		513	1	514	1	515
Digwyddiadau Busnes Strategol a Chyfathrebu		65	0	65	0	65
Cam Gweithredu:	Rhaglenni Corfforaethol	678	1	679	1	680
Prentisiaethau		143902	4	143,906	2,386	146,292
Cam Gweithredu:	Prentisiaethau	143902	4	143,906	2,386	146,292
Cyflogadwyedd – Gan gynnwys y Warant i Bobl Ifanc		109,857	800	110,657	2,683	113,340
Cyflogadwyedd Gan gynnwys y Warant i Bobl Ifanc - Nad yw'n arian parod		2,330	0	2,330	0	2,330
Cam Gweithredu:	Cyflogadwyedd – Gan gynnwys y Warant i Bobl Ifanc	112,187	800	112,987	2,683	115,670
Arloesi ym myd Busnes		309	48	357	5	362
Cam Gweithredu:	Arloesi	309	48	357	5	362
Gwyddoniaeth		938	4	942	1	943
Cam Gweithredu:	Gwyddoniaeth	938	4	942	1	943
Twristiaeth		9,141	19	9,160	2	9,162

Twristiaeth – Nad yw'n arian parod		20	0	20	0	20
Digwyddiadau Cymru		5,169	5	5,174	1,708	6,882
Cymru Greadigol		7,008	1	7,009	1,400	8,409
Cymru Greadigol – Nad yw'n arian parod		10	0	10	0	10
Cam Gweithredu:	Hyrwyddo a Diogelu Lle Cymru yn y Byd	21,348	25	21,373	3,110	24,483
Cymorth i Raglenni		1,761	17	1,778	2	1,780
Cam Gweithredu:	Rheoli Cyllid Ewropeaidd	1,761	17	1,778	2	1,780
Maes Awyr Rhyngwladol Caerdydd		-3,000	0	-3,000	0	-3,000
Cam Gweithredu:	Cyfanswm Maes Awyr Rhyngwladol Caerdydd	-3,000	0	-3,000	0	-3,000
ENW NEWYDD LLINELL WARIANT YN Y GYLLIDEB						
Trwyddedu Llety Ymwelwyr		200	0	200	0	200
Cam Gweithredu:	Trwyddedu Llety Ymwelwyr	200	0	200	0	200
Ynni Gwyrdd		8,457	33	8,490	33	8,523
Ynni Cymru		2,470	0	2,470	0	2,470
Cam Gweithredu:	Effeithlonrwydd Ynni	10,927	33	10,960	33	10,993
Partneriaethau Cymdeithasol		900	8	908	11	919
Cam Gweithredu:	Partneriaeth Gymdeithasol	900	8	908	11	919
Penderfyniadau Cynllunio ac Amgylchedd Cymru		4,968	86	5,054	92	5,146
Gwariant Cynllunio a Rheoleiddio		3,846	14	3,860	13	3,873
Cam Gweithredu:	Cynllunio a Rheoleiddio	8,814	100	8,914	105	9,019
Cyngor Celfyddydau Cymru		33,314	153	33,467	55	33,522

Cyngor Celfyddydau Cymru – Nad yw'n arian parod		119	0	119	0	119
Amgueddfa Cymru		27,222	756	27,978	526	28,504
Amgueddfa Cymru – Nad yw'n arian parod		3,300	0	3,300	0	3,300
Llyfrgell Genedlaethol Cymru		11,862	240	12,102	262	12,364
Llyfrgell Genedlaethol Cymru – Nad yw'n arian parod		2,368	0	2,368	0	2,368
Cymorth i Ddiwylliant a Chwaraeon Lleol		8,135	1,777	9,912	24	9,936
Cam Gweithredu:	Cymorth i Ddiwylliant a'r Celfyddydau	86,320	2,926	89,246	867	90,113
Cadw		9,501	7,633	17,134	348	17,482
Cadw – Nad yw'n arian parod		5,480	0	5,480	0	5,480
Gardd Fotaneg Genedlaethol Cymru		587	0	587	0	587
Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru		1,773	42	1,815	43	1,858
Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru - Nad yw'n arian parod		134	0	134	0	134
Cam Gweithredu:	Cymorth i'r Amgylchedd Hanesyddol	17,475	7,675	25,150	391	25,541
Chwaraeon Cymru		23,065	123	23,188	51	23,239
Chwaraeon Cymru – Nad yw'n arian parod		779	0	779	0	779
Cam Gweithredu:	Chwaraeon a Gweithgarwch Corfforol	23,844	123	23,967	51	24,018
MEG:	YR ECONOMI, YNNI A CHYNLLUNIO	498,250	14,712	512,962	9,830	522,792

Llinell Wariant yn y Gyllideb (Cyfalaf)		Cynlluniau yn unol â 2025-26 Cyllideb Derfynol Wedi ailddatgan Chwefror 2025	Addasiadau i'r Llinell Sylfaen ar gyfer 2026-27	2026-27 Llinell Sylfaen Ddiwygiedig	Newidiadau	2026-27 Cyllideb Ddrafft Hydref 2025
		£000oedd	£000oedd	£000oedd	£000oedd	£000oedd
Datblygiad Economaidd Rhanbarthol a Busnes		56,650	-30,000	26,650	30,400	57,050
Datblygiad Economaidd Rhanbarthol a Busnes – Ad-daliad		-1,157	1,157	0	-1,236	-1,236
Y Cymoedd Technoleg		5,000	0	5,000	0	5,000
Cam Gweithredu:	Busnes Cymru / Entrepreneuriaeth ac Economi Ranbarthol	60,493	-28,843	31,650	29,164	60,814
Cronfeydd Cyllid Busnes		9,500	-9,500	0	9,690	9,690
Cronfeydd Cyllid Busnes – Ad-daliad		-11,000	11,000	0	0	0
Cam Gweithredu:	Banc Datblygu Cymru	-1,500	1,500	0	9,690	9,690
Seilwaith Eiddo		33,379	0	33,379	1,450	34,829
Seilwaith Eiddo – Ad-daliad		-365	365	0	-370	-370
Gweithrediadau Seilwaith TGCh		20,000	0	20,000	0	20,000
Cam Gweithredu:	Datblygu Seilwaith Economaidd	53,014	365	53,379	1,080	54,459
Cyflogadwyedd – Gan gynnwys y Warant i Bobl Ifanc		2,000	0	2,000	0	2,000
Cam Gweithredu:	Cyflogadwyedd – Gan gynnwys y Warant i Bobl Ifanc	2,000	0	2,000	0	2,000

Arloesi ym myd Busnes		10,000	0	10,000	0	10,000
Cam Gweithredu:	Arloesi	10,000	0	10,000	0	10,000
Gwyddoniaeth		5,000	0	5,000	0	5,000
Cam Gweithredu:	Gwyddoniaeth	5,000	0	5,000	0	5,000
Twristiaeth		6,500	-500	6,000	500	6,500
Creadigol		7,000	0	7,000	500	7,500
Cam Gweithredu:	Hyrwyddo a Diogelu Lle Cymru yn y Byd	13,500	-500	13,000	1,000	14,000
Maes Awyr Rhyngwladol Caerdydd		1,783	0	1,783	0	1,783
Cam Gweithredu:	Maes Awyr Rhyngwladol Caerdydd	1,783	0	1,783	0	1,783
Trwyddedu Llety Ymwelwyr		700	0	700	0	700
Cam Gweithredu:	Trwyddedu Llety Ymwelwyr	700	0	700	0	700
Bargeinion Dinesig a Bargeinion Twf		110,477	-88,477	22,000	76,375	98,375
Cam Gweithredu:	Bargeinion Dinesig a Bargeinion Twf	110,477	-88,477	22,000	76,375	98,375
Ynni Gwyrdd		12,400	0	12,400	0	12,400
Ynni Cymru		10,000	0	10,000	0	10,000
Cam Gweithredu:	Effeithlonrwydd Ynni	22,400	0	22,400	0	22,400
Cyngor Celfyddydau Cymru		400	0	400	500	900

Amgueddfa Cymru		5,000	0	5,000	500	5,500
Llyfrgell Genedlaethol Cymru		2,000	0	2,000	250	2,250
Cymorth i Ddiwylliant a Chwaraeon Lleol		32,800	0	32,800	0	32,800
Cam Gweithredu:	Cymorth i Ddiwylliant a'r Celfyddydau	40,200	0	40,200	1,250	41,450
Cadw		16,321	-7,352	8,969	227	9,196
Gardd Fotaneg Genedlaethol Cymru		200	0	200	0	200
Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru		50	0	50	0	50
Cam Gweithredu:	Cymorth i'r Amgylchedd Hanesyddol	16,571	-7,352	9,219	227	9,446
Chwaraeon Cymru		10,016	0	10,016	500	10,516
Cynllun Benthyciadau Cyfalaf Chwaraeon		-500	500	0	-1000	-1000
Cam Gweithredu:	Chwaraeon a Gweithgarwch Corfforol	9,516	500	10,016	-500	9,516
MEG:	YR ECONOMI, YNNI A CHYNLLUNIO	344,154	-122,807	221,347	118,286	339,633

Atodiad B – Sylwadau ar Gamau Gweithredu – MEG yr Economi, Ynni a Chynllunio¹

Adnoddau

Cam Gweithredu Busnes Cymru / Entrepreneuriaeth ac Economi Ranbarthol

Cyfanswm y cyllid ar gyfer y Cam Gweithredu ar gyfer 2026-27 yw £34.263m. Bu addasiad cadarnhaol i'r llinell sylfaen o £0.069m sy'n ymwneud â dyfarniad cyflog y sector cyhoeddus yn 2025-26 a chynnydd mewn cyfraniadau yswiriant gwladol. Mae cynnydd pellach o £0.049m wedi'i ddarparu yn 2026-27 fel cymorth ychwanegol i adlewyrchu rhagolwg twf cyflog y Swyddfa Cyfrifoldeb Cylldiebol o 2.2% ac i gynorthwyo â'r cynnydd yng nghostau cyfraniadau yswiriant gwladol.

BEL Busnes a Datblygiad Economaidd Rhanbarthol

- Mae'r cyllid yn y BEL hwn yn cefnogi partneriaethau, gwaith ymgysylltu a mentrau i ddatblygu uchelgeisiau'r Genhadaeth Economaidd, [Y Genhadaeth](#), a chyflogadwyedd ar gyfer twf cynhwysol ac adeiladu'r economi i fod yn gynaliadwy yn y tymor hir.

BEL Busnes Cymru

- Mae'r gyllideb yn cefnogi entrepreneuriaeth ieuenctid a'r warant i bobl ifanc, busnesau newydd, microfusnesau, busnesau bach a chanolig, hyrwyddwyr anabledd, mentrau cymdeithasol ac arferion busnes cyfrifol. Mae'r gwasanaethau'n cefnogi'r rheini sydd â rhwystrau cudd a bydd cymorth wedi'i dargedu yn parhau i gael ei ddarparu i gefnogi'r unigolion hynny, fel entrepreneuriaid benywaidd ac ifanc a grwpiau Du, Asiaidd ac ethnig leiafrifol.
- Mae'r gyllideb hefyd yn cynnwys darparu £1m ar gyfer yr economi sylfaenol, gan alluogi swyddi wrth galon cymunedau lleol ar draws sectorau fel gofal a gwasanaethau iechyd; bwyd; tai; ynni; twristiaeth; adeiladu a manwerthu.

BEL Y Cymoedd Technoleg

- Mae'r Cymoedd Technoleg yn ymrwymiad gan y Rhaglen Lywodraethu dros ddeng mlynedd (hyd at 2028) i greu 1,500 o swyddi cynaliadwy, cynyddu cyflogau wythnosol cyfartalog a gwerth ychwanegol gros sy'n canolbwyntio ar

¹ Camau gweithredu: Mae Cyflogaeth a Sgiliau, Prentisiaethau, Maes Awyr Rhyngwladol Caerdydd, Effeithlonrwydd Ynni, Partneriaeth Gymdeithasol, Cymorth i'r Diwylliant a'r Celfyddydau, Cymorth i'r Amgylchedd Hanesyddol, Chwaraeon a Gweithgarwch Corfforol i gyd yn cael sylw o dan bapurau tystiolaeth eraill a ddarperir i Bwyllgorau perthnasol.

Flaenau Gwent, drwy fanteisio ar gyfleoedd sy'n deillio o'r pedwerydd chwyldro diwydiannol, annog mabwysiadu technolegau digidol, a datblygu technolegau datblygedig gwerth uchel sy'n cefnogi diwydiannau arloesol fel 5G, technoleg batris, ac ymchwil i gerbydau modurrol. Mae effaith y buddsoddiad hwn yn cyrraedd holl ardaloedd Cymoedd y De.

BEL Tasglu'r Cymoedd

- Mae'r cyllid yn cynnal cyllideb refeniw flynyddol o £0.1m i helpu'r rhaglen gyfalaf i gyflawni rhaglen Ein Cymoedd, Ein Dyfodol.

BEL Allforio, Masnach a Mewnfuddsoddi

- Mae'n galluogi cyflawni Cynllun Gweithredu Cymru ar gyfer Allforio, i sicrhau twf tymor hir yn allforion Cymru; a, gweithgareddau i gefnogi hybu Cymru fel lleoliad ar gyfer mewnfuddsoddi.

Cam Gweithredu Banc Datblygu Cymru

BEL Cronfeydd Cyllid Busnes

- Dyrannwyd cyllid ychwanegol o £0.051m o'i gymharu â llinell sylfaen ddiwygiedig 2026-27 yn y gyllideb hon i gynorthwyo â'r cynnydd mewn costau cyfraniadau Yswiriant Gwladol. Bu addasiad sylfaenol hefyd ar gyfer 2026-27 o £0.312m i gynorthwyo â chostau cyfraniadau Yswiriant Gwladol 2025-26.

BEL Cronfeydd Cyllid Busnes - nad yw'n arian parod

- Mae'r BEL nad yw'n arian parod yn aros ar £1.5m yn 2026-27 ar gyfer costau dibrisiant ac amorteiddiad (£1m) a £0.5m arall ar gyfer dibrisiant asedau ar brydlles ar gyfer lesoedd y rhoddir cyfrif amdanynt o dan IFRS16.

Cam Gweithredu Datblygu Seilwaith Economaidd

Bu cynnydd bach iawn o £0.001m yn y Cam Gweithredu o'i gymharu â llinell sylfaen ddiwygiedig 2026-27. Mae'r cynnydd o ganlyniad i gymorth pellach i dalu am y cynnydd yng nghostau cyfraniadau Yswiriant Gwladol. Yn ogystal, bu addasiad sylfaenol o £0.011m oherwydd y gwahaniaeth yng nghodiad cyflog y sector cyhoeddus 2025-26 a chynnydd mewn cyfraniadau yswiriant gwladol.

BEL Seilwaith Eiddo

- Mae'r cyllid yn y BEL hwn yn cefnogi'r gwaith o gyflenwi safleoedd ac adeiladau cyflogaeth er mwyn diwallu anghenion busnesau a sicrhau mantais gystadleuol o ran denu, cadw a datblygu busnesau yng Nghymru. Mae'r gyllideb refeniw yn sicrhau bod Gweinidogion Cymru yn cyflawni eu rhwymedigaethau cyfreithiol a statudol fel landlordiaid a pherchnogion tir wrth reoli'r portffolio eiddo datblygu economaidd, gan gynnwys rheoli Sain Tathan. Ategir y gyllideb gan incwm arall, yn bennaf derbyniadau rhent ac elw o waredu tir ac adeiladau.

BEL Cydgasglu Band Eang y Sector Cyhoeddus

- Mae'r cyllid yn y BEL hwn ar gyfer Contract Cydgasglu Band Eang y Sector Cyhoeddus sy'n sail i'r gwasanaeth cysylltedd digidol a ddefnyddir gan dros 120 o sefydliadau yn y sector cyhoeddus ar draws Cymru. Mae gan y gwasanaeth rhwydwaith Cydgasglu Band Eang y Sector Cyhoeddus, sy'n hollbwysig i fusnesau, dros 5,000 o gysylltiadau ac fe'i sefydlwyd yn 2007.

BEL Gweithrediadau Seilwaith TGCh

- Mae'r cyllid yn y BEL hwn yn cefnogi'r gwaith o ddarparu Seilwaith Digidol ar draws Cymru. Mae'r gyllideb refeniw hefyd yn sicrhau bod Gweinidogion Cymru yn gallu adolygu a monitro penderfyniadau polisi Digidol a wneir gan Lywodraeth y DU, i sicrhau bod buddiannau Cymru yn cael eu diogelu.

BEL Gweithrediadau Seilwaith TGCh - Nad yw'n arian parod

- Mae'r cyllid yn y BEL hwn ar gyfer taliadau dibrisiant rhwydwaith Fibrespeed sy'n eiddo i Lywodraeth Cymru yng Ngogledd Cymru.

Cyflawni'r Strategaeth Weithredu Ddigidol

Mae nifer o addasiadau sylfaenol wedi cael eu gwneud i'r Cam Gweithredu hwn fel rhan o gyllideb 2026-27. Bu cynnydd o £0.056m i gefnogi dyfarniad cyflog y sector cyhoeddus ar gyfer 2025-26 a chynnydd yng nghostau cyfraniadau yswiriant gwladol. Ar ben hynny, bu cynnydd o £2.5m i gefnogi ein hymrwymiad i ddeallusrwydd artifisial. Dyrannwyd £0.083m ychwanegol yn 2026-27 o'i gymharu â'r llinell sylfaen ddiwygiedig i adlewyrchu rhagolwg twf cyflogau'r Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol o 2.2% ar gyfer 2026-27

BEL Strategaeth Ddigidol i Gymru

- Mae'r cyllid yn y BEL hon yn ymwneud â chyflawni gweithgarwch i gefnogi Cenhadaeth 1 y Strategaeth Ddigidol i Gymru, gan gynnwys – hyd at 2025-26 – y gyllideb ar gyfer gweithgareddau sy'n cael eu cyflawni ar hyn o bryd gan y Ganolfan Gwasanaethau Cyhoeddus Digidol. Mae hyn yn cynnwys gwella gallu digidol ar draws y sector cyhoeddus, darparu safonau ac arweiniad a gweithio gyda sefydliadau eraill i gyflawni trawsnewid digidol.
- Cefnogi swyddogaethau trosglwyddo'r Ganolfan Gwasanaethau Cyhoeddus Digidol i Lywodraeth Cymru gyda'r nod o hyn ddod i rym erbyn 1 Ebrill 2026. Bydd y gweithgarwch uchod yn parhau o fewn Llywodraeth Cymru.
- Mae £2.5m o'r BEL hon yn ymwneud â buddsoddiad newydd mewn arweinyddiaeth deallusrwydd artiffisial ar gyfer y sector cyhoeddus, gan gynnwys y Swyddfa Deallusrwydd Artiffisial newydd a chronfa gyflawni i gynorthwyo'r sector cyhoeddus i ddefnyddio deallusrwydd artiffisial.

Cam Gweithredu Rhaglenni Corfforaethol

Bu addasiad bach yn y llinell sylfaen o £0.001m i'r Cam Gweithredu hwn yn 2026-27 i gynorthwyo â'r dyfarniad cyflog ar gyfer 2025-26. Ar ben hynny, mae cynnydd pellach o £0.001m wedi cael ei ychwanegu o'i gymharu â'r llinell sylfaen ddiwygiedig i gynorthwyo â chynnydd o 2.2% a ragwelir yng nghyflogau'r sector cyhoeddus. Mae cyfanswm y cyllid ar gyfer y Cam Gweithredu yn parhau ar £0.680m ar gyfer blwyddyn ariannol 2026-27.

BEL Cymru Iach ar Waith

- Mae cyllideb Cymru Iach ar Waith yn darparu'r rhaglen genedlaethol sy'n cefnogi cyflogwyr i greu gweithleoedd a gwaith iachach er budd eu gweithwyr a'r gymuned ehangach. Mae Doeth am Iechyd Cymru yn cael ei ariannu ar y cyd gan y Prif Grŵp Gwariant Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol a Phrif Grŵp Gwariant yr Economi, Ynni a Chynllunio. Mae swyddogion o'r ddwy adran yn gweithio'n agos i fanteisio i'r eithaf ar fanteision iechyd ac economaidd y rhaglen. Mae £0.100m wedi cael ei gynnal yn 2026-27 i gefnogi'r gweithgarwch hwn.

BEL Gwasanaethau a Rhaglenni Corfforaethol

- Mae cyllideb flynyddol Rhaglenni Corfforaethol yn bennaf yn cyllido'r System Cyfrifon Busnes, a oedd yn hanfodol yn ystod y pandemig er mwyn i Lywodraeth Cymru allu prosesu grantiau'r Gronfa Cadernid Economaidd.

Mae'r gyllideb hefyd yn cynnwys darpariaeth fach ar gyfer gwerthusiadau. Y gyllideb ar gyfer 2026-27 yw £0.515m, sy'n gynnydd bach o linell sylfaen 2025-26.

BEL Digwyddiadau Busnes Strategol a Chyfathrebu

- Mae'r gyllideb Cyfathrebu o £0.065m bob blwyddyn yn cefnogi digwyddiadau busnes ac ymgysylltu strategol.

Cam Gweithredu Arloesi

£0.362m yw'r gyllideb ar gyfer y cam gweithredu yn 2026-27. Bu addasiad o £0.048m i'r llinell sylfaen o'i gymharu â chyllideb derfynol 2025-26 (Chwefror 2025) er mwyn ariannu dyfarniad cyflog y sector cyhoeddus. Cafwyd dyraniad ychwanegol yn y gyllideb hon o £0.005m i gynorthwyo â'r cynnydd yng nghostau cyfraniadau yswiriant gwladol.

BEL Arloesi ar gyfer Busnes

- Mae'r BEL yn ariannu'r cymorth ariannol ar gyfer cynlluniau Ymchwil, Datblygu ac Arloesi, gan gynnwys y cynllun Cymorth Arloesi Hyblyg SMART, cynllun y Fenter Ymchwil Busnesau Bach (SBRI) a'r Rhaglen Cefnogi Arloesedd ac Ymchwil Gydweithredol (CRISP). Dyma ein blaenoriaethau:
 - Defnyddio capasiti ymchwil, datblygu ac arloesi i gefnogi ein Rhaglen Lywodraethu, gan ganolbwyntio ar dwf economaidd,
 - Cefnogi ymdrechion i fynd i'r afael ag effaith newid yn yr hinsawdd, sbarduno adferiad amgylcheddol a datgarboneiddio;
 - Cefnogi arloesi ym maes lechyd a Gwyddorau Bywyd, ochr yn ochr â chyllidebau Arloesi ym maes lechyd a Gofal;
 - Twf a datblygu sgiliau yn y sylfaen ymchwil ac arloesi sefydledig - dileu a disodli gyda. Cefnogi cydweithio trawsffiniol a thraws-sector ar draws y sylfaen ymchwil ac arloesi.

Cam Gweithredu Gwyddoniaeth

Y cyfanswm ar gyfer y Cam Gweithredu yn 2026-27 yw £0.943m. Bu addasiad o £0.004m i'r llinell sylfaen ar gyfer cyfraniadau yswiriant gwladol a dyfarniad cyflog 2025-26. Mae £0.001m yn ychwanegol wedi'i ddyrannu fel cymorth i adlewyrchu rhagolwg twf cyflogau'r Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol o 2.2% ar gyfer 2026-27.

BEL Gwyddoniaeth

- Mae nifer o raglenni cyfoethogi STEM yn cael eu hystyried. Mae hyn yn cynnwys cefnogi cynllun peilot 3 blynedd i gymell rhieni a gofalwyr plant ysgolion cynradd i wella eu sgiliau mathemateg a rhifedd. Mae hyn yn rhan o fenter ehangach, mewn cydweithrediad â chydweithwyr addysg, i gyflawni'r amcan o ymgysylltu â rhieni a gofalwyr ar Gynllun Mathemateg a Rhifedd Llywodraeth Cymru. Mae'r gyllideb hon hefyd yn cyfrannu at hyrwyddo Swyddfa Llywodraeth Cymru dros Wyddoniaeth a'i gweithgareddau ymgysylltu, gan gynnwys seminarau ymgysylltu â rhanddeiliaid, arolygon agweddau'r cyhoedd at Wyddoniaeth, Wythnos Gwyddoniaeth Prydain, Gwyddoniaeth yn y Senedd, Gwobrau CREST, Medalau LSW, adolygiadau perfformiad gwyddoniaeth a gomisiynwyd a hyrwyddo amrywiaeth a chydaddoldeb rhwng y rhywiau yn y meysydd Ymchwil ac Arloesi, a Gwyddoniaeth, Technoleg, Peirianeg a Mathemateg (STEM).

Cam Gweithredu Hyrwyddo a Diogelu Lle Cymru yn y Byd

Y cyllid ar gyfer y Cam Gweithredu hwn yw £24.483m ar gyfer 2026-27. Bu addasiad o £0.025m ychwanegol i'r llinell sylfaen oherwydd y cynnydd yng nghostau cyfraniadau yswiriant gwladol a chyllid ychwanegol ar gyfer dyfarniad cyflog 2025-26. Dyrannwyd £3.1m arall yn y gyllideb hon yn bennaf i gefnogi'r Tour de France ac Ewro 2028 (£1.7m) o fewn BEL Digwyddiadau Cymru ac £1.4m i BEL Cymru Greadigol ar gyfer parhau â chronfa Ardrethi Annomestig Stiwdios Cymru Greadigol gan na fydd yr ailbrisiad wedi'i gwblhau erbyn mis Ebrill 2026 a bydd angen referniw ychwanegol i gefnogi ar gyfer y drydedd flwyddyn. Mae £0.010m yn ychwanegol wedi'i ddyrannu fel cymorth i adlewyrchu rhagolwg twf cyflogau'r Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol o 2.2% ar gyfer 2026-27.

BEL Twristiaeth

- Mae'r cyllid yn helpu i ddatblygu twristiaeth a buddsoddi sy'n cyd-fynd â'n strategaeth gyffredinol – Croeso i Gymru-Blaenoriaethau i'r Economi Ymwelwyr 2020-2025 – i gynyddu twristiaeth er budd Cymru, gan sicrhau manteision economaidd, amgylcheddol a chymdeithasol. Bu newid bach iawn i'r gyllideb a ddyrannwyd ar gyfer 2026-27 sy'n ymwneud yn bennaf ag addasiad sylfaenol o £0.019m ar gyfer costau dyfarniad cyflog 2025-26 a chyfraniadau yswiriant gwladol a £0.002m arall fel cymorth ychwanegol ar gyfer y cynnydd mewn costau cyfraniadau yswiriant gwladol.
- Ni fu unrhyw newid i'r buddsoddiad marchnata ar gyfer 26-27 sy'n galluogi hyrwyddo Cymru o dan Frand Cymru Wales. Mae hyn yn cynnwys marchnata Cymru yn rhyngwladol ac yn ddomestig fel cyrchfan i ymwelwyr drwy Croeso Cymru, hyrwyddo Cymru fel lleoliad allforio a mewnfuddsoddi a hyrwyddo'r wlad drwy ein dull gweithredu Tîm Cymru ar gyfer Dydd Gŵyl Dewi a digwyddiadau mawr gartref a thramor.

BEL Cymru Greadigol

- Y gyllideb ar gyfer 2026-27 ar gyfer y BEL Cymru Greadigol yw £8.409m. Bu addasiad bach iawn i'r llinell sylfaen o £0.001m i gynorthwyo â'r cynnydd yng nghostau cyfraniadau Yswiriant Gwladol. Dyrannwyd £1.4m ychwanegol i raglen Cymru Greadigol ar gyfer parhad Cronfa Ardrethi Annomestig Stiwdios Cymru Greadigol.
- Yn unol â themâu'r Flaenoriaeth (**fel y nodwyd yn 2020**), mae'r cyllid yn cefnogi'r gweithgareddau datblygu sectorau blaenoriaeth a buddsoddiad mewn marchnata i roi Cymru yn y sefyllfa orau er mwyn i greadigrwydd ffynnu drwy sbarduno twf ar draws y diwydiannau creadigol, adeiladu ar lwyddiant presennol a datblygu talent a sgiliau newydd.
- Bydd Cymru Greadigol yn cefnogi'r gwaith o ddatblygu sgiliau, codi safonau, a hyrwyddo amrywiaeth a chydaddoldeb ar draws y sector, gan weithio i chwalu rhwystrau rhag mynediad a chynyddu cyfleoedd i weithio yn y sector, symleiddio mecanweithiau cyllido a chymryd yr awenau o ran marchnata a hyrwyddo'r diwydiannau creadigol yng Nghymru i'r byd.

BEL Cymru Greadigol Nad yw'n arian parod

- Maint y cyllid yn y BEL hwn ar gyfer 2026-27 yw £0.010m, ar gyfer costau dibrisiant asedau sefydlog.

Cam Gweithredu Rheoli Cyllid Ewropeaidd

Y cyllid ar gyfer y Cam Gweithredu yw £1.780m. Bu addasiad llinell sylfaen cynnydd o £0.017m i gefnogi dyfarniad cyflog 2025-26 a chyfraniadau Yswiriant Gwladol. Ar ben hynny, mae cynnydd o £0.002m wedi cael ei ddyrannu i gefnogi'r cynnydd yn y cyfraniadau Yswiriant Gwladol ymhellach.

BEL Cymorth i Raglenni

- Mae'r gyllideb flynyddol o £1.780m yn cyflawni gweithrediadau Cymorth Technegol Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru a ariennir gan yr UE.

Cam Gweithredu Trwyddedu Llety Ymwelwyr (Wedi'i ailenwi ar gyfer 2026-27 o'r Cynllun Cofrestru Trwyddedu Statudol)

Ni fu unrhyw newid i'r Cam Gweithredu o'i gymharu â'r llinell sylfaen ddiwygiedig ar gyfer 2025-26. Mae'r cyllid wedi aros ar £0.200m. Mae cyllid a ddyrannwyd yn 2026-

27 i gefnogi datblygiad y system gofrestru, sy'n cael ei harwain gan Awdurdod Cyllid Cymru o dan Ddeddf Llety Ymwelwyr (Cofrestru ac Ardoll) Etc. (Cymru) 2025.

BEL Trwyddedu Llety Ymwelwyr

- Bydd y gyllideb flynyddol o £0.2m yn cefnogi'r gwaith o ddatblygu'r system gofrestru, sy'n cael ei harwain gan Awdurdod Cyllid Cymru fel rhan o'r Bil Ardoll Ymwelwyr (Cofrestru ac Ardoll) Etc. (Cymru) 2025.

Cyfalaf

Cam Gweithredu Busnes Cymru / Entrepreneuriaeth ac Economi Rhanbarthol

Y cyllid ar gyfer y Cam Gweithredu yn 2026-27 yw £60.814m. Mae'r llinell sylfaen wedi cael ei haddasu ar gyfer 2026-27 i gael gwared ar y cyllid anghylchol ar gyfer prosiect Morglawdd Caergybi (£20m cyfalaf amser llawn a £10m cyfalaf cyffredinol). Mae £1.157m hefyd wedi cael ei addasu o fewn BEL ad-dalu Busnes a Datblygu Economaidd Rhanbarthol ar gyfer trafodion ariannol cyfalaf â chyfyngiad amser. Gwnaed dyraniad anghylchol pellach o £30.4m ar gyfer prosiect Morglawdd Caergybi i'r BEL Busnes ac Economaidd Rhanbarthol ar gyfer 2026-27 a thynnwyd £1.236m ar gyfer y trafodiadau ariannol cyfalaf sy'n ymwneud â chymorth busnes.

BEL Busnes a Datblygiad Economaidd Rhanbarthol

- Mae'r cyllid yn ategu'r cyllid cyfalaf sydd ar gael ar gyfer Cronfa Dyfodol yr Economi a datblygiadau strategol eraill i gynorthwyo busnesau. Mae Banc Datblygu Cymru hefyd yn gwella gallu busnesau yng Nghymru i gael gafael ar gyllid ac mae'n cefnogi'r gwaith o greu a diogelu swyddi gyda Chronfeydd dynodedig sy'n ceisio datgloi potensial yn economi Cymru drwy gynyddu faint o gyllid cynaliadwy ac effeithiol sydd ar gael yn y farchnad.

BEL Busnes a Datblygiad Economaidd Rhanbarthol – Ad-daliad

- Mae Cyllid Ad-daladwy yn ategu'r cyllid cyfalaf sydd ar gael ar gyfer Cronfa Dyfodol yr Economi a datblygiadau strategol eraill i gynorthwyo busnesau.

BEL Y Cymoedd Technoleg

- Mae'r Cymoedd Technoleg yn ymrwymiad gan y Rhaglen Lywodraethu dros ddeng mlynedd (hyd at 2028) i greu 1,500 o swyddi cynaliadwy, cynyddu cyflogau wythnosol cyfartalog a gwerth ychwanegol gros sy'n canolbwyntio ar Flaenau Gwent, drwy fanteisio ar gyfleoedd sy'n deillio o'r pedwerydd

chwyldro diwydiannol, annog mabwysiadu technolegau digidol, a datblygu technolegau datblygedig gwerth uchel sy'n cefnogi diwydiannau arloesol fel 5G, technoleg batris, ac ymchwil i gerbydau modur. Mae effaith y buddsoddiad hwn yn cyrraedd holl ardaloedd Cymoedd y De.

Cam Gweithredu Banc Datblygu Cymru

Bu addasiad net o £1.5m i'r llinell sylfaen ar gyfer 2026-27. Mae'r addasiad yn ymwneud â chael gwared ar y cyllid trafodiadau ariannol cyfalaf a ddyrannwyd i'r BEL Cronfeydd Cyllid Busnes (£9.5m) ac addasiad o £11m i'r BEL Cronfeydd Cyllid Busnes ac Ad-dalu. Dyrannwyd £9.690m arall yn 2026-27 i gefnogi cyllid trafodiadau ariannol. Bydd y cyllid trafodiadau ariannol yn cynorthwyo â'r canlynol:

Bydd £4.590m yn cael ei fuddsoddi mewn Benthyciadau Busnes Gwyrdd i gefnogi busnesau bach a chanolig i annog buddsoddiad mewn gwelliannau effeithlonrwydd ynni a phrosiectau datgarboneiddio.

I barhau i gefnogi microfusnesau sefydledig a busnesau newydd, mentrau bach a chanolig a mentrau cymdeithasol, rydym yn dyrannu £2.040m arall i Gronfa Micro-fenthyciadau Cymru.

Rydym yn dyrannu £3.060m i barhau â'n cefnogaeth i fusnesau Cymru drwy ddarparu ffynhonnell amgen o gyllid amgen drwy angylion buddsoddi. Bydd y cyllid yn annog creu busnes newydd a thwf economaidd yng Nghymru.

BEL Cronfeydd Cyllid Busnes

- Pwrpas y cyllid yn y BEL hwn yw cefnogi Banc Datblygu Cymru, sy'n gwella gallu busnesau yng Nghymru i gael gafael ar gyllid ac yn cefnogi'r gwaith o greu a diogelu swyddi gyda Chronfeydd dynodedig sy'n ceisio datgloi potensial yn economi Cymru drwy gynyddu faint o gyllid cynaliadwy ac effeithiol sydd ar gael yn y farchnad. Mae Banc Datblygu Cymru mewn sefyllfa dda i helpu busnesau Cymru drwy'r pandemig a'r adferiad, ac i gael gafael ar y cyllid sydd ei angen arnynt i ddechrau, i gryfhau ac i ddatblygu. Mae'n gallu darparu benthyciadau o £0.001m hyd at £10m, yn ogystal â chyllid mesanîn ac ecwiti; ac mae'n helpu busnesau i ddod o hyd i'r partner cyllid iawn i gael gafael ar gyllid preifat gyda'i gyllid bwlch ei hun pan fydd angen.

BEL Cronfeydd Cyllid Busnes – Ad-daliad

- Mae'r gyllideb hon wedi cael ei lleihau i sero ar gyfer 2026-27. Mae'r ad-daliadau'n ymwneud â phroffiliau ad-dalu y cytunwyd arnynt mewn perthynas

â benthyciadau a roddwyd mewn blynyddoedd blaenorol ac ni ddisgwylir ad-daliadau yn y gyllideb hon.

Cam Gweithredu Datblygu Seilwaith Economaidd

Mae £54.459m ar gael ar gyfer y Cam Gweithredu yn 2026-27. Mae £0.365m wedi cael ei addasu yn llinell sylfaen 2026-27 ar gyfer ad-dalu trafodiadau ariannol cyfalaf yn y BEL Seilwaith Eiddo – Ad-daliad. Dyrannwyd £1.450m yn 2026-27 i'r BEL Seilwaith Eiddo ar gyfer costau sy'n gysylltiedig â lesioedd y rhoddir cyfrif amdanynt o dan IFRS 16. Cyflwynwyd gostyngiad o £0.370m i'r BEL Seilwaith Eiddo – Ad-daliad oherwydd yr ad-daliadau ar y trafodiadau ariannol cyfalaf.

BEL Seilwaith Eiddo

- Mae'r gyllideb gyfalaf yn cael ei hategu gan dderbyniadau gwerthu tir ac eiddo. Mae hyn yn golygu bod modd darparu safleoedd ac adeiladau modern sy'n gallu bodloni amserlenni deiliadaeth cwmnïau er mwyn rhoi mantais gystadleuol wirioneddol i Gymru dros leoliadau eraill. Bydd yr holl brosiectau masnachol adeiladu uniongyrchol a gyflawnir yn anelu at gyrraedd safon carbon sero net o ran defnydd a bydd Polisi Adeiladau Cynaliadwy Llywodraeth Cymru yn berthnasol i brosiectau a gyflwynir mewn partneriaeth ag eraill.

BEL Seilwaith Eiddo – Ad-daliad

- Dechreuodd ad-daliadau trafodiadau ariannol Seilwaith Eiddo yn 2022-23 a byddant yn parhau tan 2038-39.

BEL Gweithrediadau Seilwaith TGCh

- Mae'r gyllideb cyfalaf yn cefnogi cynlluniau i adeiladu ac i ddarparu seilwaith digidol i gysylltu cartrefi a busnesau ar draws Cymru. Er nad yw'r cyfrifoldeb dros fynd i'r afael â materion telathrebu yng Nghymru wedi'i ddatganoli i Weinidogion Cymru, mae'r cymorth a ddarperir gan Lywodraeth Cymru yn golygu bod cartrefi a busnesau yn gallu cael band eang cyflym a dibynadwy cyn gynted â phosibl.

Cam Gweithredu Arloesi

Ni fu unrhyw newid i'r cyllid cyfalaf a ddyrannwyd o fewn y Cam Gweithredu hwn o'i gymharu â'r llinell sylfaen ddiwygiedig ar gyfer 2026-27. Cyfanswm y cyllid yw £10m yn 2026-27.

BEL Arloesi ar gyfer Busnes

- Mae'r BEL yn ariannu'r cymorth ariannol ar gyfer cynlluniau Ymchwil, Datblygu ac Arloesi, gan gynnwys y cynllun Cymorth Arloesi Hyblyg SMART, cynllun y Fenter Ymchwil Busnesau Bach (SBRI) a'r Rhaglen Cefnogi Arloesedd ac Ymchwil Gydweithredol (CRISP). Dyma ein blaenoriaethau:
 - Defnyddio capasiti ymchwil, datblygu ac arloesi i gefnogi ein Rhaglen Lywodraethu, gan ganolbwyntio ar dwf economaidd,
 - Cefnogi ymdrechion i fynd i'r afael ag effaith newid yn yr hinsawdd, sbarduno adferiad amgylcheddol a datgarboneiddio.
 - Cefnogi arloesi ym maes lechyd a Gwyddorau Bywyd, ochr yn ochr â chyllidebau Arloesi ym maes lechyd a Gofal.
 - Twf a datblygu sgiliau yn y sylfaen ymchwil ac arloesi sefydledig - dileu a disodli gyda. Cefnogi cydweithio trawsffiniol a thraws-sector ar draws y sylfaen ymchwil ac arloesi.

Cam Gweithredu Gwyddoniaeth

Nid oes unrhyw newid wedi bod ers llinell sylfaen ddiwygiedig 2026-27. Mae £5m o gyllid wedi'i gadw ar gyfer blwyddyn ariannol 2026-27.

BEL Gwyddoniaeth

- Mae prosiect ARTHUR wedi bod yn asesu dichonoldeb adeiladu a gweithredu cyfleuster cynhyrchu radioisotopau meddygol newydd yng Ngogledd Cymru (Technoleg Radioisotopau Uwch ar gyfer Adweithydd Cyfleustodau lechyd ARTHUR). Byddai'r cyfleuster yn cynhyrchu radioisotopau meddygol, a ddefnyddir i roi diagnosis a thrin canserau a chlefydau eraill, o'i Adweithydd Ymchwil ei hun a'u cyflenwi i ddarparwyr Gwasanaeth lechyd (y GIG yn bennaf) ledled y DU ac yn rhyngwladol.

Cam Gweithredu Hyrwyddo a Diogelu Lle Cymru yn y Byd

Cyfanswm y cyllid ar gyfer y Cam Gweithredu ar gyfer blwyddyn ariannol 2026-27 yw £14m.

Bu gostyngiad addasiad llinell sylfaen o £0.500m i'r Cam Gweithredu hwn, sef cael gwared ar gyllid cyfnod penodol ar gyfer Cronfa Cyfleusterau Cyhoeddus Canolbarth Cymru. Dyrannwyd £0.500m ychwanegol i'r BEL Twristiaeth i gynorthwyo â'r Tour de France, ac mae £0.500m ychwanegol wedi cael ei ddyrannu i BEL Cymru Greadigol ar gyfer 2026-27 i gefnogi cwmnïau cynhyrchu a datblygu gemau yng Nghymru.

BEL Twristiaeth

- Mae'r BEL Twristiaeth wedi gweld £0.500m yn cael ei dynnu o'r llinell sylfaen ar gyfer Cronfa Hwylustod Cyhoeddus Canolbarth Cymru a chynnydd o £0.500m i gefnogi Tour de France. Bydd y gyllideb hon yn cefnogi prosiectau effaith uchel a pharhad cronfa dwy flynedd Y Pethau Pwysig, sy'n gwella seilwaith hanfodol i ymwelwyr mewn cyrchfannau allweddol ledled Cymru. Mae'r gronfa hon, sy'n cael ei darparu mewn partneriaeth ag awdurdodau lleol ac Awdurdodau Parciau Cenedlaethol, yn sicrhau profiad o ansawdd uchel yn gyson i ymwelwyr, gan atgyfnerthu enw da Cymru fel cyrchfan twristiaeth o'r radd flaenaf.

BEL Cymru Greadigol

- Mae'r BEL wedi cael cynnydd o £0.500m o'i gymharu â llinell sylfaen ddiwygiedig 2026-27. Nod y buddsoddiad cyfalaf blynyddol arfaethedig o £7.5m yw sicrhau bod y prosiectau datblygu sector allweddol hynny a gefnogwyd yn 2026-27 yn cael eu cyflawni'n llwyddiannus a pharhau i ddarparu cyllid ar gyfer prosiectau newydd gan gynnwys sgrin, digidol, cerddoriaeth, seilwaith stiwdio, sy'n cyflawni blaenoriaethau Cymru Greadigol ac yn cefnogi twf parhaus y diwydiannau creadigol yng Nghymru yn ystod y flwyddyn ariannol nesaf.

Cam Gweithredu Trwyddedu Llety Ymwelwyr

Nid oes unrhyw newid wedi bod i'r Cam Gweithredu yn y gyllideb hon o'i gymharu â'r llinell sylfaen ddiwygiedig. £0.7m yw'r cyllid ar gyfer y Cam Gweithredu hwn ar hyn o bryd.

BEL Trwyddedu Llety Ymwelwyr

- Bydd y gyllideb flynyddol o £0.7m yn cefnogi'r gwaith o ddatblygu'r system gofrestru, sy'n cael ei harwain gan Awdurdod Cyllid Cymru fel rhan o'r Bil Ardoll Ymwelwyr (Cofrestru ac Ardoll) Etc. (Cymru) 2025.

Cam Gweithredu Bargeinion Dinesig a Bargeinion Twf

Bu addasiad sylfaenol ar gyfer cyllid anghylchol o £88.477m i'r Cam Gweithredu o'i gymharu â Chyllideb Derfynol 2025-26 (Chwefror). Fodd bynnag, derbyniwyd £76.375m ychwanegol gan Drysorlys Ei Fawrhydi yn 2026-27 i gefnogi ein bargeinion dinesig a thwf. Cyfraniad Llywodraeth Cymru yw £22m. Cyfanswm y cyllid ar gyfer y Cam Gweithredu yw £98.375m.

BEL Bargeinion Dinesig a Bargeinion Twf

- Mae pedwar cytundeb twf dinesig a rhanbarthol yng Nghymru, Bagen Ddinesig Prifddinas-Ranbarth Caerdydd, Bagen Ddinesig Dinas-Ranbarth Bae Abertawe, Bagen Twf Gogledd Cymru a Bagen Twf Canolbarth Cymru. At ei gilydd, mae Llywodraeth y DU wedi ymrwymo i fuddsoddi £791m yn y pedwar cytundeb dros 15 mlynedd. Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i fuddsoddi dros £1bn dros 15-20 mlynedd.